

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci Svarez, Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Olim
Primarij Theologiae Professoris emeriti, Opvs De Triplici
Virtute Theologica, Fide, Spe, Et ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1622

Disputatio 22. De temporali pæna hæreticorum, quæ est confiscatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93448)

titio ab illo facta ab eodem tempore, inualidari. Nam licet de hoc effectu non consistet proprio, & speciali iure, satis est, quod vsu, & stylo curiarum probetur, & mea sententia comprehendere potest in cap. Cum secundum leges, de Hæreticis in 6. Ex quo etiam constat, omnes fructus ex tali beneficio perceptos, ab eodem die esse confiscatos, & ideo hanc vocavi quasi confiscationem beneficii, quæ ex dicendis de propria aliorum bonorum confiscatione, magis elucidabitur. Aduertendum hic est, collationem noui beneficii factam hæretico, ipso iure esse nullam: ita ut nec post conuersionem possit illud retinere absque noua concessione, ut constat ex cap. 2. Paragr. Hæretici, de hæreticis in sexto, & Doctoribus quos refert, & sequitur Sanchez citato c. 26. n. 4. & Garcia part. 11. cap. 10. n. 72. & 80. & Azor tom. 1. institut. moral. lib. 8. c. 13. q. 8.

DISPUTATIO XXII.

De temporali poena hæreticorum, quæ fit per confiscationem temporalium bonorum.

Dicitur spirituales poenas, dicendum sequitur de temporalibus, quæ bonis etiam temporalibus priuantur, in quo ordine solent distinguere tria genera bonorum, scilicet, vitæ, seu corporis, famæ, & fortunæ. De infamia, quæ opponitur secundo generi bonorum dictum iam est, propter rationem superius tactam. Poenas autem priuantes bonis primi generis nos corporales vocamus, de quibus disputatione sequenti dicturi sumus. Hic ergo solum agimus de poenis, quæ priuant bonis fortunæ, seu externis, & has vocamus speciali modo temporales, omnesque sub confiscatione bonorum comprehenduntur, quia in illo genere nulla maior poena esse potest, & in illa tanquam partes in toto reliquæ omnes continentur. Hæc igitur confiscatio à nobis declaranda est, quantum Theologis utile fuerit, & breuitas temporis permiserit: nam quæ iurista de illa tradunt, ferè infinita sunt.

SECTIO I.

Utrum confiscatio bonorum sit poena ipso iure hæreticis imposita, & quæ ab illis, ipso facto, & ante omnem sententiam incurratur?

Primum omnium necessarium est vocem exponere, & in primis quoniam confiscatio dicitur habitudinem ad fiscum, sciendum est ex Augustino Psal. 146. in fine, & Isidoro lib. 20. Etymolog. c. 9. Fiscum significare sacrum publicum, in quo pecunie publicæ reponuntur, id est, ærarium, seu thesaurum bonorum, seu iurium Regalium. Unde lege secunda in principio ff. Nequid in loco publico: bona propria Principis res fiscales dicuntur. Et secundum communem usum solus Rex, vel Princeps supremus dicitur habere fiscum. Et claritatis gratia, possumus distinguere duplicem fiscum, scilicet civilem, qualis est regius, & Ecclesiasticum, qualem habet Pontifex, & suo modo possunt habere Episcopi, vel particulares Ecclesiæ. Hinc ergo confiscatio bonorum dicitur quædam specialis applicatio bonorum delinquentis ad fiscum, per quam fit, ut & talia bona sint specialiter obligata fisco, & fiscus ipse aliquid ius ad talia bona acquirat. Et hoc modo in lege Procurationes ff. de iure fisci, talia bona dicuntur deuoluta ad fiscum, & in leg. Quisquis C. ad legem Iuliam maiestatis dicuntur addita fisco. Et hæc sufficiunt ad explicationem vocis: nam res ipsa explicando effectus confiscationis declaranda est.

Suarez de Fide,

2. Hoc supposito, dicimus primò, propter delictum hæresis, utroque iure impositam esse poenam confiscationis omnium bonorum personæ sic delinquentis. Ita iure civili cautum est in lege Manichæos, cum duabus sequentibus, & Authentice, Gazaros. C. de Hæret. & leg. Quisquis, & leg. vltim. C. ad legem Iuliam maiestatis, & in leg. vlt. C. de Bonorum præscriptionibus. In iure autem Canonico est celebris textus in cap. Cum secundum leges de Hæret. in 6. ubi Glossæ, & Doctores, & omnes, qui de hæreticis scribunt. Et ratio redditur, tam in illo textu, quam in aliis, quia leges humanæ puniunt crimen læsæ maiestatis humanæ, imò interdum etiam minora crimina, confiscatione bonorum: ergo multo magis crimen læsæ maiestatis diuinæ, quod per hæresim committitur, tali poenâ puniendum est. Secunda ratio esse potest, quia hæ poenâ infligitur, ut timore illarum homines à delictis abtineant: maxime autem solent homines timere, priuari bonis omnibus, & ideo talis poenâ aptissima est ad homines coercendos. Tertia item ratio addi solet, quia hæretici fiunt sæpè hostes Ecclesiæ, & fidelium, & ideo ut debilitentur vires eorum contra Ecclesiā, priuantur bonis temporalibus, quibus homines ad persequendos hostes maxime iuuari solent.

3. Sed obijci potest: nam hinc sequitur, ut filij innocentes propter peccatum partis puniantur: quod videtur esse contra naturalem æquitatem, quæ iubet, ut poenæ ferantur in auctores delictorum, & non vitra progrediantur, leg. Sancimus. C. de Poenis. Et sequela patet, quia si parentes omnibus bonis priuantur, necesse est, ut filij eisdem careant, & paupertate affligantur. Maxime verò videtur hoc pietati repugnare, quando filij sunt Catholici: nam plus eis fauere debet propria fides, quam paterna perfidia. Ad obiectionem respondetur primò, bona, quæ confiscantur, non esse filiorum, sed parentis: nam si aliqua sunt propria filiorum, illa non confiscantur sine proprio peccato ipsorum, ut infra dicetur. Parer autem suis bonis priuari propter suum delictum. Quod autem inde consequenter sequatur filiorum egestas, non est considerandum, quia non propterea filius per se punitur, seu in se, sed per accidens seu in alio. Ad dimus verò secundò, interdum ex intentione, & verbis legis, poenam in his temporalibus bonis, vel etiam in infamia directè extendi ad filios propter peccatum patris, quod non est contra æquitatem, sed ad bonum commune necessarium, ut tradit Innocentius Tertius in capite Vergentis, & habetur etiam in lege, Quisquis, §. primo. Cod. Ad legem Iuliam maiestatis. Et ratio est primò, quia filius est quædam res patris, & ideo pater in filio tanquam in re sua puniri potest. Secundò quia hoc modo multum augetur poena ipsorum parentum, propter amorem filiorum, & ita fit ut magis delinquere timeant. Tertiò quia propter atrocitatem delicti, & propter exemplum aliorum, & propter memoriam parentum, quæ in filiis manet, ita sæpè necessarium est. De qua re videri possunt, quæ latè tradit Simancas tit. vigesimo nono. Ad alteram verò partem de filiis Catholicis olim in legibus Codicis addebatur illa limitatio, quod filij Catholici suis legitimis non priuantur, quæ probata etiam fuit in Concilio Toletano 4. capite 60. & habetur in capit. Iudei 1. quæstione 4. postea verò iure nouo Canonico 1. quæstione 4. ablata est limitatio propter rationes tactas, & habetur in dicto cap. Vergenti, de Hæreticis, & magis in epistola originali Innocentij Tertij explicatur.

4. Dico secundò, hanc poenam confiscationis bonorum, latam esse ipso iure, & ita incurri ipso facto, ante omnem sententiam, etiam criminis declaratoriam. Contra hanc assertionem referri solent

1. Assertio, pro prima parte tituli.

Probatur ex utroque iure.

Accedit ratio prima.

Secunda.

Tertia.

Obiectio contra proxima resoluta circa quam videri potest late Marinac. de hæres. q. 191. toto Paragr. primo. Confirmat.

Satisf. 1.

Satisf. 2.

Ad confir.

Ff

lent

Sotus, & Na-
ur non re-
pugnant as-
sertioni,

lent Soto lib. 1. de iustit. quæst. 6. & Nauarr. capit. 23. nu. 66. in Summa, & qui dam alij, vt videre licet in Sancio dicto libro secundo, capite octauo, sed oportet aduertere, aliud esse loqui de priuatione bonorum, aliud de confiscatione, hæc enim duo valde distincta sunt, vt ex declaratione vocis supra data intelligi potest, & sequentibus sectionibus euidentius fiet. Disti ergo auctores de priuatione bonorum loquuntur, de qua postea dicemus, & ita non contradicunt assertioni positæ: quæ communis, & certissima est, & de illa videri possunt Vasq. 1.2. disputatio 170. num. 9. & Sancijs supra, & capite 26. Simancas tit. 9. nu. 189. & sequentibus, Anton. Gomez. 3. tom. opuscul. in vlt. & Bursatus conf. 292. in 3. volumine, vbi nu. 10. ait, sententiam indicis non facere confiscationem, sed declarare, ac denuntiarietiam factam, & quanuis in iure ciuili antiquo, hæc assertio non esset in hoc peccato expresse declarata, sufficere poterat, quod in crimine læsæ maiestatis humanæ ita esset imposta: nam postea facta est in hoc æquiparatio in peccato heretico. Veruntamen etiam in illo ita declaratur hæc pœna in dicta Authent. Gazaros, Cod. de Hæret. & in dicto capit. Cum secundum leges, additur particula ipso iure, & declaratur, quod ante sententiam, non fiat exequutio, in quo aperte supponitur, ante sententiam fieri confiscationem, & ita in quadam lege Hispaniæ libro 8. Nouæ recopilationis titulo 21. l. 1. expresse additur particula, Ante sententiam declaratoriam. Ratio verò in grauitate criminis fundatur.

Probatur ex
iure.

Fundatur
ratione,
Confirmatur.

5. Præterea declaratur, & confirmatur assertio, ex duobus effectibus, quos hæc lex pœnalis habet ante sententiam circa hæreticum, quos facere non posset, nisi ipso facto illius bona essent confiscata. Primus effectus est, quia à die commissi criminis manent bona hæretici ita obligata fisco, vt omnes alienationes ab illo die factæ in præiudicium fisci, postea per sententiam rescindantur, quod fieri non posset, nisi fisco ab illo die aliquod ius in talia bona acquisiuisset. De hoc autem effectu concors est sententia omnium scriptorum in hac materia, & super dictum capit. Cum secundum leges. Nam licet in illo textu iste effectus non declaratur, expresse tamen fit æquiparatio huius confiscationis, cum illa, quæ fit propter crimen læsæ maiestatis humanæ, in qua hic effectus expresse declaratur in lege vltim. C. Ad legem Iuliam maiestatis. Et de hoc effectu plura videri possunt in Simancas tit. 9. nu. 21. Sancio dicto lib. 2. cap. 14. & in alijs quos ipsi allegant.

Progredditur
confirmatio

6. Secundus effectus est, quia secundum communem regulam iuris, hæres defuncti non potest propter delictum defuncti conueniri, neque in iudicium vocari propter bona defuncti, nisi illo viuentis iudicata fuisset, & contestata, vt habetur in leg. Ex iudiciorum. ff. de Accusatione, & sumitur ex leg. 1. Cod. Ex delictis defunctorum. At verò in delicto heretico, quanuis hæreticus in vita sua non fuerit denunciatus, nec mora fuerit contra eum lis, nihilominus si post mortem denuntietur, vt fieri potest, & debet, & per sententiam declaratur, consequenter etiam conueniuntur hæredes, & bonis etiam iam possessis priuantur, vt habetur in capite Accusatus. Paragr. In eo de Hæret. in sexto, & sumitur ex capite A nobis secundo in vltimis verbis de sentent. excommunic. ergo signum est, illa bona hæretici non transiisse ad hæredes, nisi cum onere, & reali obligatione, quam ad fisco habuerunt à die criminis: nam propter debitum reale conueniri possunt hæredes loco defuncti. Et ita in dicta leg. Ex iudiciorum, excipitur ab illa regula crimen læsæ maiestatis humanæ propter confiscationem bonorum, quæ ratione illius, fit ipso facto, in quo æquiparatur illi crimini heretico, vt sæ-

pe dictum est. Et de hoc effectu videri possunt Anton. Gom. in dicto tom. 3. Variar. cap. vltim. & Simancas tit. 9. num. 189. & Vasq. 1.2. disputatio 170. num. 9.

7. Atque ex his sequitur primò, hanc pœnam confiscationis bonorum, incurri statim per hæresim occultam, quod aliqui extendunt etiam ad mentalem seu per se occultam, sed est improbabilis sententia, sufficienterque improbata est dictis disput. præcedenti: quia multò minùs potest aliquis puniri pœnis externis, & temporalibus propter mentale delictum, quàm spiritualibus pœnis. Intelligitur ergo illatio de heresi per accidens occulta, & ita est communis sententia, quam tradunt in capite vltimo de Hæreticis, Panormitan. numero 1. & Felin. numero sexto. Nauarr. in Summa capite 27. num. 56. Corduba in Quæstionar. libro primo, quæstione 36. & Sancijs referens plures alios dicto libro 2. capite 8. in principio. Et probatur clarè ex capite 2. S. Si post mortem de Præscriptione in sexto. Et ratio est manifesta ex dictis, quia hæc pœna non fit per sententiam hominis, neque illam expectat, sed fit immediatè per ipsam legem, quæ semper loquitur, & operari potest: ergo eo ipso, quod fit delictum, lex efficit pœnam. Et præterea ex dictis effectibus id euidenter conuincitur. Vnde improbabilis est sententia, quam Sanc. supra num. 6. refert ex Cantera in quæstionibus crimin. tit. de Quæstionibus tangentibus punitionem c. 1. nu. 18. & Farinac. de heresi quæst. 190. num. 23. limit. 2. qui dixit, quando heresis externa, est ita occultata, vt probari non possit, non manere bona confiscata. Hoc enim nullo fundamento dici potuit, quia nec iure fulcitur, nec ratione: imò supposito iure à nobis explicato, est omnino contra rationem, quia vt hæc pœna incurritur, non est necesse, vt delictum probetur, quia non est necessarium iudicium, neque efficacia legis pender ex probatione: ergo neque necessarium est, vt delictum factum sit eorum testibus, per quos probari possit, quia vt supra diximus, quando hæc impotentia est tantum per accidens, non impedit efficaciam legis.

8. Secundò infertur ex dictis, hanc confiscationem fieri in illo puncto, seu momento, in quo externa manifestatio internæ heresis consummatur: quia neque antea fieri potest, cum nondum sit delictum sufficienter commissum, neque est, cur differatur, vt iam probatum est. Circa priorem verò partem addunt aliqui Iuristæ quandam limitationem: dicunt enim aliquando rescindi alienationes bonorum factas ante delictum commissum, quando per fraudem factæ præsumuntur, ex quo aperte sequitur, etiam confiscationem esse factam ante commissum delictum, quia non potest rescindi alienatio, nisi propter confiscationem. Veruntamen licet in alijs delictis externis vt in crimine læsæ maiestatis humanæ, hoc fortasse locum habeat, in heresi nullo modo potest locum habere, quia nunquam pœna hæc incurritur, donec delictum sit exterius, vel consummatum, vel ita attentatum, vt mens, & deliberatio delinquentis sufficienter manifestata sit. Vt, verbi gratia, in crimine læsæ maiestatis humanæ ad incurrendam hanc pœnam necessarium erit, vt aliquis saltem manifestauerit voluntatem, & deliberationem occidendi Principem, quanuis nondum illam executioni mandauerit, in qua delictum illud consummatur. At verò peccatum heretico per solam mentis manifestationem sufficienter consummatur, & ante consummationem talis delicti, confiscatio locum non habet.

9. Circa alteram verò partem, graue dubium occurrit, videlicet, an confiscatio facta pro eo momento, in quo delictum committitur, in sitatio est eodem

Corollari-
ex dictis,

Cantera re-
iudicatur,

Corollari-
bipartium,

De potest-
parte,

De potest-
dubium
est an con-
fiscatio sit
eodem

eodem finitur, vel continetur, seu pro aliquo tempore duret, quod est querere, An confiscentur tantum ea bona, quæ tunc habet, qui delinquit, vel etiam quæ postea acquirit, quod aliis interrogari solet, an confiscentur etiam bona futura: quod intelligi potest, vel de tempore vsq; ad sententiam datam, vel etiam post sententiam. In quo quatuor inuenio opiniones. Prima est, confiscationem solum fieri eo tempore, quo commissum est delictum, & statim cessare, & consequenter omnia bona postea acquisita non confiscari. Ita videtur sentire Marten in lib. 5. Recopilat. tit. 4. lib. 3. num. 6. referens alios. Fundamentum est: quia delinquens ita punitur postea per sententiam, sicut puniretur, si sententia esset lata eo tempore, quo deliquit, vt dicitur in l. 1. ff. de Poenis, sed si hæreticus puniretur in eodem tempore, in quo deliquit, solum priuaretur illis bonis, quæ tunc habebat: ergo illa tantum confiscantur, & statim finitur confiscatio, neq; ad alia bona extenditur, quæ postea acquiruntur. Et confirmatur, quia poenæ restringendæ sunt, & non extendendæ, nullum autem est ius, quod declarat: extendi confiscationem ad bona postea acquirenda, vel quod reddat hæreticum inhabilem ad acquirendum plene, & perfectè alia bona: ergo confiscatio tantum illo tempore fit.

10. Secunda sententia extremè contraria est, durare confiscationem non solum vsq; ad sententiam sed post illam. De priori parte statim dicam: posterio-riorem autem tradit Emanuel Suarez in Scholio ad Antonium Gomez lib. 3. Variar. cap. vlt. vbi alios Iuristas refert: declarat autem circa bona acquisita post sententiam acquirere hæreticum emendatum, & absolutum, proprietatem, & usum suorum bonorum, manere tamen confiscata quoad hoc, vt non possit de illis testari, sed in eis fidei succedat. Et fuadatur in aliquibus legibus disponentibus, vt qui propter delictum omnibus bonis priuatur, testari non possit l. secunda, Cod. de bonis proscriptorum, eum similibus: sed hæreticus priuatur omnibus bonis propter hæresim: ergo licet tempore mortis habeat aliqua bona, non poterit de illis testari: ergo in illis fidei succederet: ergo saltem quoad effectum durat, seu extenditur confiscatio.

11. Tertia sententia est, durare confiscationem vsque ad sententiam, & consequenter bona acquisita toto illo tempore, manere confiscata: secus verò esse de bonis post sententiam acquisitis. Hæc est communior sententia, quam tenet Iulius Clar. libro quinto, §. Hæresis num. 19. & §. vltim. quæstio. 78. num. 212. & Simane. tit. 9. num. 61. Azor. tomo 1. libro 5. capite 7. quæst. 8. Vasquez. 1. 2. disp. 169. num. 8. Farinac. de Hæresi quæst. 190. nu. 25. Fundamentum prioris partis est, quia leges statuunt, vt ille, cuius bona confiscantur, priuatur omnibus bonis, quæ habet, quando damnatur, l. Eius qui §. 1. ff. de testam. Dicitur autem quis damnari, quando contra illum sententia profertur, nam hæc condemnatio proponitur vt distincta à confiscatione, & ita textus ille sine dubio loquitur de damnatione, quæ fit per hominem, non per legem: ergo confiscatio extenditur ad omnia bona vsque ad sententiam. Et ita etiam colligitur ex quadam lege Hispaniæ libro 5. Recopilat. tit. 9. l. 10. & statim hæc pars amplius confirmabitur simul cum secunda.

12. Est verò quarta sententia, quæ hanc limitat quoad priorem prædictam partem, adhibita distinctione, nam si hæreticus in hæresi permanet vsque ad sententiam, tunc procedet dicta opinio. Si verò aliquo tempore ante sententiam resipiscat, & ex animo ad fidem Catholicam redeat, ait hæc opinio, confiscationem durare vsque ad tempus conuersionis, quia toto illo tempore est hæ-

suarez de fide.

reticus, & ideo continuè confiscantur bona, quæ in illo tempore acquirit. Postquam verò factus est Catholicus, cessat, inquiunt, confiscatio, & plene ac libere possidet bona, quæ tunc acquirit, quia iam non delinquit, & quia pro eo tempore maxime procedit fundamentum primæ sententiæ, quia iam est sententia lata per legem ipsam, & ideo solum fertur iuxta conditionem delinquentis eo tempore, quod deliquit. Et hanc opinionem tenet Sanch. libro 2. capite 14. num. 10. qui alios plures refert, & præsertim videtur idem sentire Tello Ferdinandez in leges Tauri libro 4. numero 48. & Guerti. libro 2. Practicar. quæst. quæstione. 39. numero 6. & Salcedo, ad practicam Bernard. Lucensis cap. 86.

13. In hac re incipiendo ab his, quæ certiora sunt, dico primo. Postquam lata est sententia, & hæreticus est emendatus, & absolutus ab Ecclesia, nulla est confiscatio bonorum, quæ postea acquirit, sed tunc saltem omnino finitur. Hæc est communissima sententia, quæ vix potest in dubium trahi, quia de confiscatione in genere est expressa in iure l. Si mandauero §. in cui ff. Mandati, vbi dicitur publicatis bonis, quicquid postea acquiritur, non sequitur fiscum, & idem sequitur ex capit. Felicit. vers. Verum cum talis de Poenis in sexto, ibi De postmodum acquisitis repetitis non negetur: ergo idem dicendum est in peccato hæresis. Probatur consequentia, tum quia nihil speciale disponunt iura de confiscatione hæretici quoad hanc partem, tum etiam quia nullum est ius, quod imponat hanc poenam hæretico, vt testari non possit, etiam si iam punitus fuerit per Ecclesiam, & absolutus: saltem quoad ea bona, quæ post sententiam acquisita fuerunt: non sunt autem multiplicandæ poenæ, sine expresso iure: ergo sicut illa bona acquisita post sententiam libere possidentur quoad alios vsus, vel alienationes, ita etiam quoad disponendum de illis per testamentum: ergo nullam confiscationem incurrit. Et ita docuit expresse Anton. Gomez in dicto c. vlt. allegando alios, & id pro constanti ponit Sancius supra referens plures.

14. Dico secundo. Confiscatio bonorum non finitur statim, ac homo cessat ab actuali peccato hæresis, propter quod bona confiscantur: sed ad minimum durat, quandiu hæresis saltem animo non retractatur. Probatur, quia qui semel incidit in hæresim, quandiu in illa permanet, virtualiter credit eundem errorem, & vult extra Ecclesiam perseuerare: ergo semper est quasi in eodem peccato: ergo semper etiam subiectus est eidem confiscationi. Dices, quantum permaneat in habituali peccato, fieri tamen posse, vt iterum non committat actuale peccatum hæresis. Respondeo in primis, de se semper perseuerare in statu actuali peccati, quia semper, & continuè tenetur statim ad Ecclesiam redire, & ideo accidentarium esse, quod propter inadvertentiam à nouo peccato actuali excusetur. Deinde lex absolute confiscat bona hæretici, ille autem hæreticus est, etiam quando actualiter de hæresi non cogitat. Ac denique probabile est, ita confiscari bona hæretici, vt ipsa persona, quandiu in hæresi manet, sit incapax ad acquirendum bona, quæ non sint, eo ipso, fisco obligata. Vnde à fortiori infertur, improbable esse, quod quidam dixerunt, per poenitentiam de hæresi auferri confiscationem, etiam de bonis ante hæresim acquisitis: quia poenitentia apud Deum, non liberat hominem à poenis Ecclesiæ vt supra dictum est, & notat Sancius supra numero decimo tertio. Vnde sequitur secundo, si quis post primum lapsum in hæresim, coram Deo resipiscat, & iterum redeat ad hæresim, eo ipso confiscari denuò bona etiam post priorem resipiscientiam acquisita. Ac tandem sequitur eum, qui in statu hæresis reperitur eo

1. Pronunt, circa hoc dubium probatur ex iure.

2. Pronunt.

Probatur.

gratio obstruitur.

Triplex Cogitatio ex nunc dictis.

ff 2

tur eo

tunc eo tempore, quo ad iudicium Ecclesiae trahitur, habere omnia bona confiscata, quae tunc possidet, etiam si saepius antea poenitentiam egisset, quia per ultimum actum haereticus omnia praecedentia sunt reuocata, etiam si daremus bona acquisita, eo tempore, quo in statu poenitentiae perseuerabat, non fuisse datum confiscata.

1. Proponit.

15. Dico tamen tertio probabilis esse, confiscationem durare usque ad tempus latae sententiae, & omnia bona usque ad illud acquisita esse publicanda saltem *foro Ecclesiae*. Probatur primo, quia haec est communior sententia, & fauorabilior fidei. Secundo quia dictum caput *Cum secundum leges*, absolute, & indistincte confiscat bona haeretici, & dat facultatem fisco occupandi omnia illa post sententiam: ergo ita fieri potest, & (ut existimo) consuetudo ita interpretatur legem. Tertio est optimatio, quia quando haereticus non redit ad Ecclesiam in foro eius, ita ut ab illa absolatur, eique reconcilietur, semper praesumitur, & indicatur, ut haereticus iuxta regulam iuris, quod *semel malus semper praesumitur malus*, quod specialiter de haeretico dixit Felin. in Capit. *Scribam*, de Praesumptione, numero tertio, in fine, nisi contrarium inquit probetur. Quod certe de haeretico apud Ecclesiam probari non potest, quia licet aliquis actus exterioris conuersionis probari possit, non tamen quod ex corde fuerit factus: imò potest praesumi, quod fiat ad vitandam poenam confiscationis. Et ideo oportet, ut talis conuersio fiat in foro Ecclesiae, & modo per illam praescripto. Dico autem in foro Ecclesiae: quia in foro conscientiae possit fortasse, qui ex corde conuertitur, conformari tertiae opinioni, quae probabilis est. Et per haec satisfactum est fundamentis aliarum opinionum. Solum circa illa iura, quae prima opinio asserbat, quod haereticus testari non potest, aduertendum est, intelligenda esse, vel de bonis confiscatis, ut supra dicit Gutierrez. L. Is cui ff. de testam. vel certe intelligendum esse de haeretico Ecclesiae non reconciliato, nam reconciliatus iam nullo modo haereticus est.

Nota.

Haereticus bona cui fisco cedant, Ecclesiae non Regis.

16. Ultimo interrogari potest, cui fisco applicanda sint illa bona: nam Capit. *Cum secundum leges* indistincte loquitur, & potius significat, fisco seculari applicanda, ut notat Glossa in Clement. 2. de Haeretico. verb. *Ecclesiae*. At in Capit. *Excommunicamus* primo Parag. *Damnati*, & Capit. *Vergens*, de Haeretico, bona clericorum applicantur Ecclesiae: laicorum autem fisco Regio. Tamen postea aliae distributiones per varias Bullas Pontificias factae sunt, & in diuersis Prouinciis sunt variae consuetudines, quae licet seruari possunt, ut videri potest in Couarr. libro secundo. Variar. capite nono, numero 12. & 13. Penha 3. part. Directorii commentar. 15. Iulio Clar. libro 5. verbo *Haereticus* num. 12. Farinac. de haereticis, quæst. 190. à num. 154. usque ad 192. & alii, quos ipse allegant.

SECTIO II.

Utrum haereticus ipso facto amittat ius possidendi bona sua, ideò, ante sententiam teneatur in conscientia illa fisco tradere.

1. Supponimus non posse fisco ante sententiam auferre bona ab haeretico, ita enim expresse prohibetur in dicto Capit. *Cum secundum leges*, & ideo solum tractatur quæstio, an ex parte delinquentis sit obligatio in conscientia illa bona restituendi fisco, quantum per coactionem non possint ab illo eripi: haec enim duo distincta sunt, & frequenter separantur. Vnde prima opinio affirmat, teneri haereticum externum quantumuis per acci-

1. Opinio affirmans.

dens occultum, statim se abdicare bonis, & illa tradere fisco. Ita sentit Panormita. in cap. primo, de Constitut. numer. 11. & ibi Felin. numer. 43. quos sequitur Anton. Gomez libro 3. Variar. cap. 2. n. 5. & latè defendit sententiam hanc Castr. libro 2. de leg. Penal. cap. 8. & 9. libro 2. de iusta haereticorum punition. cap. 6. Fundamentum primum, ac principium eius est: quia haereticus ipso facto amittit dominium rerum suarum: ergo amittit ius possidendi illas: ergo tenetur statim illas tradere verò domino, id est, fisco, in quem illarum rerum dominium ex vile legis translatus est. Antecedens supponitur ex dicto cap. *Cum secundum leges*, & ex aliis legibus euilibus imponentibus poenam confiscationis: nam illam explicant per ablationem dominij. Prima verò consequentia videtur clara, quia ius possidendi ex dominio oritur, vel potius est quasi pars ipsius dominij. Vnde facile probatur secunda consequentia: quia nemo potest alienam rem iuste possidere, sine domini voluntate. Secundo argumentantur, quia peccatum haereticis dignum est haec poena, seu priuatione, & lex potuit illam imponere dicto modo, quia nulla repugnantia, vel iniustitia in eo inuoluitur: ergo de facto ita imposuit, & ita obligat. Probatur consequentia, quia verba legis ostendunt, mentem eius esse priuare haereticum suis bonis, quantum potest. Vnde argumentantur tertio, quia alias superflue adderetur in lege illa particula *ipso iure*, seu, *ipso facto*, si expectanda esset sententia, ut reus sua bona tradere teneatur, quia ad hoc ipsum obligaretur, post sententiam, etiam si lex verba illa non addidisset.

1. Arguit.

Secundum.

Tertium.

2. Secunda opinio distinguit inter haereticum publicum, & occultum etiam per accidens, & de hac posteriori negat, teneri haereticum sic occultum bonis se expoliare, & fisco tradere: fortasse ex illa regula sumpta ex Chrysostom. homil. 31. ad Hebr. *Non dico tibi, ut seprodas*. Nam ille haereticus sic occultus, tradendo bona sua, se proderet. At verò quando delictum est notum, & publicum affirmat, haec opinio teneri haereticum etiam ante sententiam tradere bona sua fisco. Ita tenuit Adrianus quodlibet. 6. art. 1. liter. I. & sequitur Syluest. verb. *Haereticus* quæst. 3. & verb. *Assensus* quæst. 5. & verb. *Pena* quæst. 21. & Angelus eodem verb. numero 3. Fundatur specialiter, quia sententia solum requiritur, ut delictum sit notum, & tollatur occasio faciendi iniustitias: sed haec ratio cessat, quando delictum est publicum: ergo non est, cur expectetur sententia. Et confirmatur: nam si fiscus tunc auferret bona ab haeretico ante sententiam, licet fortasse excederet in modo, tamen in re non committeret iniustitiam, nec teneretur restituere bona haeretico: ergo signum est, ipsum haereticum non habere ius retinendi bona illa, ac proinde statim, ac delictum notorium est, teneri reddere bona fisco.

2. Opinio affirmans de firmans de haeretico notorio, & negans de occulto.

Eius motum.

Confirm.

3. Tertia sententia, & vera est, haereticum, quando per sententiam non est condemnatus, aut ra, negans de occulto. declaratus haereticus, iuste possidere, & uti bonis, nec teneri in conscientia se illis spoliare, aut fisco tradere. Haec opinio communissima est, & securissima, & in praxi seruanda. Teneat Castrati. in sum. verb. *Pena*, & 2. 2. quæst. 26. artic. 3. Vigor. releat. 1. de Indis. num. 8. & sequentibus, Soto lib. 1. de iustit. quæst. 6. art. 6. post 4. conclusionem, Corduba libro 1. Quæstionar. quæst. 36. opin. 1. & 3. Nauar. in sum. cap. 23. num. 66. Anton. Gomez lib. 3. Variar. cap. ultim. Penha in Director. part. 3. commentar. 158. & latè respondens argumentis Castrati, Simanc. tit. 9. à n. 157. & plures alios referendo Sancius dicto lib. 2. in Decretis, 6. 22. à n. 6. Farinac. de haereticis q. 190. nu. 23.

Duo

4. Duo possunt esse præcipua fundamenta huius sententiæ, quia duo sunt ad obligationem legis necessaria, scilicet potestas, & voluntas legislatoris. Prima ergo ratio sumitur ex defectu potestatis, quæ Soto, & multi alij videntur, quia licet lex humana possit reum punire, atque etiam per se inferre illam penam, quæ actionem hominis non requirit, tamen quando pœna ad sui executionem postulat actionem hominis, non potest lex humana obligare reum, ut illam in se exequatur: sed hæc pœna privationis omnium bonorum, non mandatur executioni sine hominis actione: ergo non potest lex obligare reum, ut illam in se exequatur, quia contra ordinem naturæ est, ut aliquis in seipsum agat, præsertim in suum nocumentum. Et confirmatur, quia non potest Princeps plus obligare per legem, quam verbo suo: sed non posset Princeps privatum mandare alicui, propter personalem cognitionem, quam de illius delicto haberet, ut omnia bona sua ipsi tradat: ergo neque per legem potest id præcipere. Hæc tamen ratio, in generali sumpta, non concludit, quia principium, quod assumit, non est universalius verum: aliquando enim potest lex humana obligare reum, ut in se per propriam actionem exequatur penam, ut in libro 5. deleg. 2. cap. 7. dictum est. Nihilominus tamen applicata ad præsentem materiam, probabilissima est, quia illud principium saltem habet locum in pœna acerbissima, & ideo non potest obligari reus, ut se occidat, vel mutilet &c. quia leges humanæ esse debent humano etiam modo possibiles: imò, & tolerabiles: hæc autem pœna privationis omnium bonorum acerbissima est, & ordinariè secum affert magnam iacturam etiam in superioribus bonis, vel honoris, famæ, vitæ, vel commoditatis corporalis: ergo moraliter loquendo, non potest lex humana obligare reum, ut non condemnatus, hanc penam in se exequatur. Et eadem ratione neque Princeps id poterit verbo præcipere ante condemnationem.

5. Secunda ratio evidentiùs concludens est, quia leges humanæ, per quas hæc pœna imposita est, non declarant talem legislatoris voluntatem, nam leges civiles solum imponunt confiscationem ipso facto: de executione autem, seu actuali privatione bonorum, nihil loquuntur: lex autem canonica in dicto cap. Cum secundum leges, quoad confiscationem, non plus disponit, quam leges civiles, quoad executionem autem prohibet, ne fiat ante sententiam latam: ergo multo minus imponit talem obligationem. Dicent ibi prohibitionem fieri potestatibus, seu iudicibus, non tamen ipsi reo: Respondetur, satis esse, quod illi non præcipiatur, quia ut non oriatur obligatio, præsertim odiosa, & pœnalis, satis est, quod non præcipiatur. Et ita partem hanc iuvant omnia principia iuris, quod pœna non sunt amplianda, neque exacerbanda ultra propria, & rigorosa verba legis. Denique vides, qui est optimus interpret legum, hanc partem satis confirmat.

6. Vltimò confirmatur hæc veritas respondendo ad fundamenta primæ opinionis: nam pœna, quæ non probatur, non est admittenda, illa autem fundamenta nihil probant. Nam primum assumit, quod hæreticus privatur dominio bonorum suorum ipso facto: quod non est simpliciter, & omnimodè verum ut in sequenti sectione dicam. Deinde negari potest consequentia, nam licet privaretur dominio, posset illi relinquere administratio, & possessio, seu retentio, cum usu talium bonorum, & ita sine dubio factum est, ideoque dato, quod hæreticus perdat dominium, nihilominus non retinet bona invito domino, ac proinde non peccat retinendo illa. Ad secundam verò rationem negatur assumptum, iam enim probatum est, nec potestatem, nec voluntatem legislatoris concurrere ad

Suarez de Fide.

talem obligationem imponendam. Tertia item ratio nullius est momenti, nam particula, ipso facto, vel ipso iure, habet alios effectus confiscationis supra declaratos, & ideo non est superflua, si istum non habeat.

7. Atque ex his concluditur, superfluum esse distinctionem, quam adhibet secunda opinio de hæretico occulto, vel noto, quia hic non agimus de obligatione aliorum, sed de obligatione ipsiusmet hæretici ad tradenda bona sua, nam si ad hanc obligationem sufficit notitia facti extra sententiam iuridicam, hæreticus occultus sufficientem notitiam habet sui delicti, etiam si ab aliis non sciatur: ergo non minus obligabitur in delicto occulto, quam in publico, quia ipsi non est occultum, & ita est impertinens aliorum notitia. Si verò maior notitia, quam facti proprii necessaria est, profectò illa erit necessaria, quam lex præscribit: lex autem postulat notitiam iuridicam per sententiam: ergo nulla alia sufficit. Et ita non procedit motuum illius opinionis, quæ sententia non propter quancunque notitiam etiam publicam requiritur, sed etiam propter notitiam iuridicam, quæ ad maiorem humanam certitudinem, & reipublicæ satisfactionem, & ad vitandas fraudes, per legem postulat, & ideo conditio à lege posita propriè, & in specie implenda est, ut talis obligatio oriatur. Imò addunt authores graves relati à Farinae, illo numero vigesimo tertio, inter quos est Sanchez, & Molina in tam acerba pœna non teneri reum etiam post sententiam in se talem pœnam exequi, sed hoc pertinere ad iudicem, ad reum verò solum spectare, ut patiat, & non resistat. De qua re videri possunt quæ dixi libro 5. de legibus cap. 10. Unde ad confirmationem respondetur, falsum etiam esse, quod sumit: nam etiam fiscus, seu ministri eius non possunt occupare bona hæretici, etiam noti per famam, antequam condemnentur. Nam licet possit custodiam adhibere, ut solet, ne talia bona furtim auferantur, non potest tamen illorum possessionem accipere, nam hoc illi prohibitum est in dicto Capit. Cum secundum leges, nam quod iure ab alio possidetur, non nisi per iniuriam auferitur, ut dicitur in Cap. In litem, de restitut. spoliator. Et ideo si tales ministri occupent huiusmodi bona restituenda sunt, & in prioris statu constituenda usque ad sententiam, vel donec post sententiam iudex executionem fieri præcipiat.

SECTIO III.

Virum hereticum etiam per accidens occultum ipso facto, & ante omnem sententiam bonorum suorum dominium amittat.

Quoniam bonorum possessio, & retentio cum usu, distincta est à dominio, ideo licet in præcedenti sectione dictum sit, hæreticū iuste retinere bona sua donec condemnentur, nihilominus manet dubium, an dominium etiam retineat. In quo prima sententia, & valde communis est, hæreticum statim admittere dominium bonorum suorum. Ita tenet Bartol. in L. Imperator. ff. de iure fisci, Abbas, & Felin. in capite vltimo, de Hæretico Anton. Gomez libro tertio Variar. capite secundo, neque in capite vltimo retractat sententiam quoad hanc partem, sed potius confirmat numero 4. Tenet etiam Gregorius Lop. in lib. 4. tit. 2. parit. septima, ubi plures allegat. Eandemque sententiam supponunt Medina, Corduba, & Castro, in præcedenti sectione allegati, ac sequuntur communiter moderni Theologi 2.2. quæstione 11. artic. 2. & 3. Azor. tom. 1. lib. 5. capite 7. quæstione secunda, nec non Farinae. de hæresi. quæst. 190.

ff. 3

num.

Fundamen.

num. 68. Fundamentum vnicum est, quia lex humana potest hanc penam hoc modo imponere, & valde, & iuste, si delictum sit illa dignum, & ex verbis legum satis colligitur voluntas imponendi hanc penam isto modo, nec dubitari potest, quin hoc delictum sit tale: ergo de facto imposita est talis pena. Maior de potestate probatur primo, quia penas pure privativas potest lex imponere ipso facto, & inferre illas per se ipsam, & ante omnem sententiam: ut est certum apud omnes, ac tradidimus libro 5. de legibus cap. 8. hanc autem pena in sola privatione consistit, ut per se patet: ergo. Secundo quia lex potest interdum conferre dominium per se ipsam, ut patet in prescriptione: ergo a fortiori potest auferre. Tercio ex effectibus, quia lex potest auferre potestatem alienandi, vel administrandi, & consequenter potest etiam diminuire ius utendi: ergo eadem ratione potest auferre omnino tale ius, in quo dominium consistit. Minor autem probatur primo ex dicto cap. Cum secundum leges, ubi in principio affert Pontifex in exemplum leges civiles, per quas dicit, in aliquibus casibus, privari reum eo ipso rerum suarum dominio, & infra dicit privari rerum proprietate, quod perinde est, & postea imponit penam ad instar illarum legum: ergo eo ipso privatur bonis. Accedit, quod postea solum prohibet, ne fiscus occupet bona ante sententiam: ergo hanc exceptio indicat solum possessionem concedere, & reliqua omnia, ac proinde etiam dominium auferre. Secundo hoc magis declarat verba legum civilium in Authen. de Incestis nuptiis c. 1. dicit enim mox reo rerum suarum casum imminere, ubi Glossa, quia ipso iure dominium perdit. Expressius in Authen. de Raptis mulieribus in fine: nam dicit a tempore delicti transferri dominium in fiscum. Idem elarius habetur in l. Commissa ff. de Publican. & Vectigal. & in l. vlt. C. Ad l. Iuliam maiestatis, & expresse in legibus Hispaniae l. 4. proxime citata, & in lib. 3. Nouz recopilat. tit. 23. propter peccatum nefandum similis pena imponitur.

Minor ostenditur, p.

Confirmat.

Ostenditur,

2. Sententia negans.

3. Fundam. parum solidum.

2. Fundam.

2. Nihilominus est secunda sententia, quae negat, auferri dominium usque ad sententiam saltem declaratoriam criminis. Hanc partem tenuit Victor. in telest. 1. de Indis nu. 14. & citat Caetanum in sum. verb. Pena, & 2. s. q. 61. art. 3. & Sylvestr. verb. Affasius, & verb. Haresis. 1. Paragr. 8. Hi tamen duo auctores non loquuntur expresse, & in particulari, sed magis in communi, iuxta doctrinam sectionis precedentis, & eodem fere modo loquuntur Archidiaconus & Dominicus in dicto cap. Cum secundum leges, & Adrianus. Quodlibet. 6. q. 2. Sorus vero lib. 1. de Iustit. q. 6. art. 6. post 4. concl. non est ab hac sententia alienus: nam dicit, posse confiscationem subsistere sine ablatione dominij. Expressius ergo defendunt hanc sententiam Vasquez 1. 2. disp. 170. cap. 1. Sanchez libro 2. Decal. cap. 22. nu. 3. Molina tom. 1. de Iustit. disp. 95. & Henriquez libro 13. de Extor. cap. 56. numero 2. & alij passim recentiores. Primum fundamentum esse solet, quia lex humana non potest tam gravem penam isto modo imponere propter aequitatem, & difficultatem eius, quia lex humana debet esse tolerabilis, & regulariter ad observandum facilis. Sed non censeo hoc fundamentum solidum: tum quia rationes factae videntur contrarium suadere efficaciter: tum etiam, quia non apparet, cur hoc excedat potestatem humanam. Maxime adhibita moderatione posita in sectione precedente, ut non cogatur quis spoliare se bonis, etiam si illorum dominio priuatus sit.

3. Sed contra hoc instatur, & additur secundum fundamentum, quia ista duo repugnant, scilicet, priuare aliquem dominio bonorum suorum, & relinquere illi iustam possessionem, & usum, quia ex natura rei, ablato dominio, auferretur ius legitime possidendi, & utendi, quia hoc in dominio fundatur: ergo est contraria lex, quae permittit iustam possessionem, imo, & usum usque ad consumptionem fructuum, non potest simul dominium auferre. At vero leges confiscantes bona relinquunt iustam possessionem, & usum: ergo non possunt auferre dominium. Confirmatur, ac declaratur, quia haereticus potest ex suis bonis libere consumere, saltem ea bona, quae ad suam sustentationem necessaria sunt: ergo illorum saltem habet dominium: ergo eadem ratione habet dominium omnium bonorum suorum. Probatur haec vltima consequentia, quia pars illa bonorum, quam potest consumere, non est determinata, sed potest eligere, quam maluerit, & contrarium vero dominium esse debet de re determinata, & certa: ergo esse debet de omnibus bonis, cum non possit determinari una pars certa magis, quam alia.

4. Hoc fundamentum magis quidem probabile est, non tamen videtur cogere quia non repugnat dominium rei esse apud aliquem, & nihilominus possessionem iustam, & usum alteri concedi, consentiente, seu non repugnante illo, apud quem est dominium, vel lege ita statuente: sic enim religiosi habent usum sine dominio, & pater interdum possidet, & fruitur aliquibus bonis, quorum proprius dominus est filius, & similia sunt multa exempla. Et ratio est, quia iusta possessio, & usus, licet saepe proveniat ex proprio dominio, potest etiam aliunde provenire, ergo etiam in haeretico potuit relinqui possessio, & aliquis usus, & consumptio aliquorum bonorum, sine vltimo proprio dominio. Dicitur fortasse assumptum esse verum, quando possessio, & usus specialiter conceditur, & quasi ab extrinseco, hic autem non ita esse, quia nulla specialis concessio facta est haereticis, sed eo ipso, quod non priuantur bonis, ex natura rei, & ab intrinseco sententia habet iustam possessionem, & usum talium bonorum: ergo signum est habere illam ex vi domicilij. Sed adhuc contra haec instatur, quia haec omnia fieri possunt sine actuali dominio, ex vi precedentis, & iure non prohibente. Est enim considerandum, hic non esse necessariam specialem concessionem quasi positivam factam a fisco, vel a lege, sed satis esse, quod lex non auferat totum id, quod homo ante commissam haerese in bonis suis habebat. Antea vero habebat dominium, & possessionem, & usum: quoniam ergo lex dominium abstulerit: eo ipso quod ex tunc non abstulit, ea concessisse, etiam absque dominio, vel potius reliquisse, existimanda est.

5. Tertium ergo, & solidum fundamentum esse videtur, quia lex tantum confiscat bona, sed ad confiscationem per se, & intrinsece non est necessaria ablatio dominij: ergo non auferretur per tale consequentia tunc ex illo principio, quod pena restringenda est, quantum verba legis patiuntur. Maior vero ex dicto cap. Cum secundum leges, habetur. Minor autem probatur in primis ex aliis iuribus l. vlt. ff. de Publicanis, & Vectigal. leg. Cum ancilla C. de Incestis nuptiis cap. Ita quorundam de Iudeis, in quibus iuribus confiscantur bona, sine ablatione dominij. Deinde probatur, quia omnes alij effectus confiscationis possunt subsistere, stante dominio, quales sunt, quod bona illa a die criminis sint obligata fisco: nam hoc stare potest cum dominio, sicut hypotheca obligatur creditori, quoniam dominium eius maneat apud debitorem. Item quod alienationes prohibeantur: nam hoc etiam stat cum dominio, ut bona maioratus alienari non possunt, & nihilominus dominium eorum est apud legitime possidentem.

6. Dissensio inter has opiniones potest magna ex parte esse de modo loquendi, si alias conveniamus in effectibus huius poenae. Negari enim non potest, quin ante sententiam aliquod ius reale circa talia bona transferatur in fiscum, ex vi cuius possit a die disceptant.

tur: ergo est contraria lex, quae permittit iustam possessionem, imo, & usum usque ad consumptionem fructuum, non potest simul dominium auferre. At vero leges confiscantes bona relinquunt iustam possessionem, & usum: ergo non possunt auferre dominium. Confirmatur, ac declaratur, quia haereticus potest ex suis bonis libere consumere, saltem ea bona, quae ad suam sustentationem necessaria sunt: ergo illorum saltem habet dominium: ergo eadem ratione habet dominium omnium bonorum suorum. Probatur haec vltima consequentia, quia pars illa bonorum, quam potest consumere, non est determinata, sed potest eligere, quam maluerit, & contrarium vero dominium esse debet de re determinata, & certa: ergo esse debet de omnibus bonis, cum non possit determinari una pars certa magis, quam alia.

4. Hoc fundamentum magis quidem probabile est, non tamen videtur cogere quia non repugnat dominium rei esse apud aliquem, & nihilominus possessionem iustam, & usum alteri concedi, consentiente, seu non repugnante illo, apud quem est dominium, vel lege ita statuente: sic enim religiosi habent usum sine dominio, & pater interdum possidet, & fruitur aliquibus bonis, quorum proprius dominus est filius, & similia sunt multa exempla. Et ratio est, quia iusta possessio, & usus, licet saepe proveniat ex proprio dominio, potest etiam aliunde provenire, ergo etiam in haeretico potuit relinqui possessio, & aliquis usus, & consumptio aliquorum bonorum, sine vltimo proprio dominio. Dicitur fortasse assumptum esse verum, quando possessio, & usus specialiter conceditur, & quasi ab extrinseco, hic autem non ita esse, quia nulla specialis concessio facta est haereticis, sed eo ipso, quod non priuantur bonis, ex natura rei, & ab intrinseco sententia habet iustam possessionem, & usum talium bonorum: ergo signum est habere illam ex vi domicilij. Sed adhuc contra haec instatur, quia haec omnia fieri possunt sine actuali dominio, ex vi precedentis, & iure non prohibente. Est enim considerandum, hic non esse necessariam specialem concessionem quasi positivam factam a fisco, vel a lege, sed satis esse, quod lex non auferat totum id, quod homo ante commissam haerese in bonis suis habebat. Antea vero habebat dominium, & possessionem, & usum: quoniam ergo lex dominium abstulerit: eo ipso quod ex tunc non abstulit, ea concessisse, etiam absque dominio, vel potius reliquisse, existimanda est.

5. Tertium ergo, & solidum fundamentum esse videtur, quia lex tantum confiscat bona, sed ad confiscationem per se, & intrinsece non est necessaria ablatio dominij: ergo non auferretur per tale consequentia tunc ex illo principio, quod pena restringenda est, quantum verba legis patiuntur. Maior vero ex dicto cap. Cum secundum leges, habetur. Minor autem probatur in primis ex aliis iuribus l. vlt. ff. de Publicanis, & Vectigal. leg. Cum ancilla C. de Incestis nuptiis cap. Ita quorundam de Iudeis, in quibus iuribus confiscantur bona, sine ablatione dominij. Deinde probatur, quia omnes alij effectus confiscationis possunt subsistere, stante dominio, quales sunt, quod bona illa a die criminis sint obligata fisco: nam hoc stare potest cum dominio, sicut hypotheca obligatur creditori, quoniam dominium eius maneat apud debitorem. Item quod alienationes prohibeantur: nam hoc etiam stat cum dominio, ut bona maioratus alienari non possunt, & nihilominus dominium eorum est apud legitime possidentem.

6. Dissensio inter has opiniones potest magna ex parte esse de modo loquendi, si alias conveniamus in effectibus huius poenae. Negari enim non potest, quin ante sententiam aliquod ius reale circa talia bona transferatur in fiscum, ex vi cuius possit a die disceptant.

crimi-

erimini illa bona recuperare, vbiunque illa inueniatur, & pro illis conuenire heretici, vel quęcunq; alium possidentem, etiam post mortem delinquentis. Vnde hic, aliquod ius in talia bona ablatum esse a priori domino, & consequenter dominium eius inhiematum fuisse, vel aliquo modo ablatum. An vero illud ius fisci appellandum sit dominium illi datum, & ab alio ablatum, videtur solum ad modum loquendi pertinere. Similiter est certum, delinquentem, aut equam condemnatur, non solum habere ius possidendi, sed etiam vere fruendi: nam vere facit fructus suos, sicut de fructibus beneficij supra diximus. Item ille sic possidens talia bona, potest saltem valde illa donare, vel alienare eo modo, quo illa possidet, vt sequenti sectione dicemus, & ad hoc habet proprium ius, quo ante sententiam priuari non potest. Igitur an ius illud hęc omnia includens, appellandum sit dominium, necne, etiam videtur ad solum nomen pertinere. Et ideo aliqui distinctio nibus vtuntur: nam Couar in 4. Decretal. p. 2. c. 6. §. 8. n. 9. & 10. significat, reum habere dominium in foro conscientię: fiscum vero in iudiciali, quę verba mihi non ita placent, quia si vterque aliquod dominium habet ante sententiam, profecto pro illo statu in vtroque foro illud habet. Simanc. vero distinguit de dominio naturali, & ciuili: & naturale dicit esse apud reum, ciuile apud fiscum. Sed hęc verba melius ad possessionem, quam ad dominium applicari solent: nam dominium proprie nullum est naturale circa hęc bona fortunę. Probabilior ergo videtur distingui posse de dominio vtili, & directo: nam vtile apud reum manere videtur, directum autem ad fiscum transire: nam hoc videtur probare fundamenta vtriusque sententię, & potest explicari ad similitudinem emphyteusis: nam emphyteuta acquirit dominium vtile, & directum manet apud dominium fundi, quamuis necessarium non sit exemplum tenere in omnibus, vt videbimus.

7. Sed quęres, quando post sententiam latam amittat hereticus in conscientia illud dominium vtile, seu totum illud ius, quod in bonis suis antea habebat. Multi enim absolute dicunt statim post sententiam latam auferri hoc dominium, & aliqui sufficere putant ipsam declaratoriam eriminis: alij vero etiam condemnatoriam requirunt. Mihi tamen videtur post sententiam necessariam esse iudicis executionem, quia etiam si sententia lata sit, non teneatur reus in conscientia sua bona offerre fisco, sed solum esse parat us ad tradenda illa quando postulat fuerint, non resistendo, nec per vim, nec per fraudem, periculum, aut similia, quod sentit Couar. i. variat. cap. 2. numer. 10. & in 4. Decret. vb. sup. Sanc. ca. 22. numer. 8. & cap. 26. numer. 8. apud quos plura de hoc puncto videri possunt.

SECTIO IV.

Virum hereticus ante sententiam valide, & licite possit bona sua alienare.

1. In hoc puncto conueniunt omnes (vt videre est in Sanc. sup. nu. 55. & Farin. de heresi quęst. 190. numer. 87.) ad sustentationem vitę, & status, posse huiusmodi reum licite, consumere aut expendere, quod de bonis suis necessarium fuerit, quia hoc est adeo intrinsecum, & naturale, vt prohiberi non debeat, nec fortasse possit. Item, quia alijs frustra in possessione suorum bonorum relinqueretur. De cetero ergo alienationibus, siue gratuitis, siue sunt donationes, siue onerosas, siue sunt venditio, & similes contractus, est controversia. In qua est prima opinio, omnes has alienationes esse prohibitas, & inuvalidas. Ita tenet consequenter Castr. lib. 2. de iust. heret. pun. c. 6. & lib. 2. de Leg. penal. cap. 8. Conrad. lib. 1. de Contract. q. 7. Medin. C. de Rest. q. 1. Paragr.

Post rerum dominium, Rojas singular. 18. Anton. Gom. 1. 3. variat. c. 2. Farin. de heresi q. 190. n. 68. 70. & 74. & inclinat Soto d. lib. 1. de iust. q. 6. art. 6. post 4. conclus. Fundamentum est, quia leges ferentes confiscationis pęnā, in hunc modum explicari solent. Non est enim dubium, quin potuerint huiusmodi leges omnes hos contractus irritare: nam in multis alijs casibus id faciunt etiam non ablato dominio, vt constat de pupillo, vxore, & alijs: ergo multo magis id potuit facere propter crimen heretis: imo si id fecit, non propterea dici potest lex intolerabilis, aut nimis grauis spectata delicti qualitate, quia istę alienationes non sunt necessarę ad vitam, vel ad statum personę, & alijs possunt fisco multum nocere. Quod ergo ita factum sit, videtur probari ex l. Manich. C. de heret. ibi. Non relinquitur contrahendi facultatem: & ex l. Post contractum, & l. Quisque, & l. vltim. Cod. ad leg. Iuliam maiest. vbi dicitur, neque alienare posse. Idem colligitur ex l. Donationes in concubinam, Paragr. vltim. ff. de donat. & l. Iudiciorum, vers. Adeo, ff. de accus. Expressius autem videtur loqui Hispanię: nam in partit. 5. tit. 4. l. 2. dicitur de huiusmodi alienatione, non posse fieri, & si facta fuerit, non valere, & partit. 7. tit. 2. l. 4. dicitur: Nullo modo valere debet, & additur ratio, quia reus a die commissi criminis dominium amiserat: nam donatio, vel quęlibet alienatio facta a non vero domino, ex natura rei nulla est. Vnde potest addi alia ratio, quia talis alienatio continet intrinsecam iniustitiam, vel contra iustum, etiam si sit liberalis, vel contra tertiam personam, v. g. euentem, si sit onerosa: ergo est etiam nulla.

2. Nihilominus est secunda opinio dicens, hos contractus, seu alienationes non esse ipso iure nullas, sed annullandas seu irritandas. Hanc sententiam defendit Victor. in d. relect. de Indis: nam licet num. 13. alienationes has vocet inuvalidas iuxta modum loquendi aliquorum iurium, nihilominus in num. 14. declarat, non esse per se irritas, imo nec absolute illisitas. Et eodem modo videntur sentire Syluest. verb. Heresi, 1. numer. 14. & Angel. verb. Pęna, nu. 3. inclinat etiam Cordub. lib. 1. suarum quęst. in 36. Larius defendit hanc sentent. Valsq. 1. 2. disp. 171 cap. 2. & Sanc. d. lib. 2. cap. 21. numer. 26. vbi alios iurisperitos allegat, & mihi etiam hęc sententia placet, quam per sequentes assertiones explicabo, & probabo.

3. Dico ergo primo. Alienationes bonorum factę ab heretico post commissum crimen, & ante sententiam: nō sunt ipso facto nullę. Probatur primo, quia hereticus nō perdit omne dominium bonorum suorum statim ratione delicti, vt iā probauit est: sed omnis verus Dominus potest voluntate sua transferre in alium ius, & dominium, quod in suis bonis habet, & quale habet, vel liberaliter, vel per alium contractum: ergo hoc est pot. facere hereticus, per se loquendo. Dices. Minorem non esse vniuersaliter, & absolute veram, sed cum vulgari limitatione, nisi iure prohibeatur, quę in presenti non seruatur, quia heretico alienationes videntur prohibitz. Simili enim ratione licet pupillus sit dominus bonorum, nihilominus non valde alienat, quia est prohibitus, & idem est in maioratu: ergo idem erit in heretico. Sed contra: nam hinc potius confirmatur argumentum, primo quidem, quia non sufficit simplex prohibitio, nisi expresse addatur verbum irritans, vt in lib. 5. de Leg. c. 25. ostensum est, hic autē non inuenitur similis prohibitio, sed tantum illa, quę ex confiscatione sequitur: ex confiscatione autem per se, & intrinsece spectata, non magis sequitur irritatio alienationū, quam priuatio dominij. Deinde quia in rigore loquēdo hereticus nō est prohibitus speciali legis pęcepto bona sua alienare, vt in sequenti assert. ostendam: ergo cum sit dominus pot. valide alienare. Secundo probatur a posteriori,

Ff 4

quia

2. opinio,

1. assertio pro hac opin.

Probatuz 13

Eius aduēctariū dupliciter facit probatib.

Probatuz 23

quia emens bona fide ab hæretico rem fructiferam, quamdiu illam sic possidet, verè facit fructus suos: ergo per talem emptionem dominium talis rei acquiritur, quia res fructificat domino; ergo signum est, alienationem fuisse validam, quia dominium non transfertur nisi per contractum validum. De primo antecedente dicemus paulo post; cætera verò necessario consequuntur. Simile argumentum est, quod filius bona fide accipiens hæreditatem patris hæretici occulti, verè sit dominus, ut probat Simanc. tit. 9. num. 189. ergo alienatio facta per testamentum valida fuit; ergo idem est de alijs. Vnde iuxta hanc doctrinam videtur intelligendus idem Simanc. ibi nu. 22. & 25. vbi in priorem opinionem videtur inclinare. Vltimò probatur ab inconuenienti, quia alijs omnes contractus facti à Catholicis cum hæreticis Angliæ, vel aliorum regnorum hæreticorum, essent inuálidi ipso facto, quia bona talium hæreticorum iure cõmuni confiscata sunt, consequens autem est incredibile, & contra communem usum, & sensum Ecclesiæ; ergo.

Probatur 3.

2. Assertio,

4. Dico secundo. Non solum huiusmodi alienationes non sunt nullæ, verum etiam neque illicitæ. Itaque hæreticus non peccat alienando bona sua, si absque fraude, & dolo, seu iniuria tertij faciat. Ita sentiunt multi Doctores, & ex modernis optime Vasquez d. disp. 171. cap. 2. num. 13. & Sane lib. 2. cap. 22. num. 59. qui alios referunt. Probatur autem in hunc modum, quia cum hæreticus retineat dominium, & administrationem suorum bonorum per se, & ex natura rei, licet potest illa donare, aut vendere, aut alio simili modo alienare: ergo ut hoc illi non liceat, oportet, ut specialiter sit illi prohibitum, sed non inuenitur talis prohibitio per se; ergo negatio illa est per se illicita. Probatur minor, quia duobus modis potuit talis prohibitio oriri ex iure positivo: primò, quia lex aliqua directè vetat alienationem tali personæ; vel quia posita dispositione legis circa talia bona, ex illa sequitur intrinsecè, & ex natura rei, quod talis alienatio sit illicita: neuter autem modus verus est: ergo. Minor quoque ad priorem modum, seu partem probatur ex quodam principio in materia de Leg. recepto, quod quando lex non dirigit verba ad personam, sed tantum disponit circa rem ipsam, vel circa formam contractus, tunc per se non obligat personam, ne aliter faciat, sed inuálidat, vel infirmat actum. De quo principio videri possunt, quæ dixi lib. 5. de Legib. cap. 20. num. 12. & latius tom. 2. de Relig. lib. 2. de Iuram. cap. 10. sed in præsentem leges, quæ puniunt hæreticos in bonis suis, non dirigit verba ad illos, præcipientes eis, ne bona alienent, sed dirigit verba ad bona ipsa, confiscando illa; ergo per se, & ex vi sua talem prohibitionem non inducunt. Altera verò pars probatur, quia posita confiscatione solum potest sequi malitia in alienatione propter aliquam iniuriam, vel nocumentum factum vel personæ, cui bona tribuunt, vel fisco; quia ibi nullus alius per se interuenit. At vero respectu personæ, cui traduntur bona, in primis si alienatio sit gratuita donatio, nullum nocumentum infert, quia potest prodesse, & non obesse, ut per se patet. Si vero sit alienatio onerosa, V. g. per iustam venditionem, tunc si delictum sit ita occultum, ut nullum sit morale periculum publicationis bonorum per sententiam, tunc etiam nullum sit eamenti nocumentum, neque est periculum eius: ergo nulla etiam est iniuria, vel malitia ex ea parte. Si autem sit periculum, & hæreticus taceat vitium rei, tunc quidem iniustitiam committit, quia dolo, & iniuste vendit rem suam, tacito eius vitio occulto: hæc autem malitia, & est per accidens, & generalis ex principiis iustitiæ; & ideo propter illam, addita est in assertione limitatio. Si absque fraude, &c. Denique respectu fisci nulla est per se iniuria, quia semper res transit cum onere suo, & ita ipsi fisci in-

Probatur assertio ostendendo hæreticum non prohiberi immediate alienare,

Deinde nec immediate, seu per confiscationem aliquam.

tegrum seruatur ad quemcunque talis res perueniat. Dices, acci. e. e. posse, ut dum res transit ad alium, vel difficilius recuperetur à fisco, vel periculum imminuat, ut ab altero, non ita bene conferuetur. Respondetur in primis, etiam posse contingere, ut talis res melius, & vtilius ab alio conferuetur, & administraretur, & quod eadem, vel maiori facilitate ab illo recuperetur. Deinde dico, hæreticum non esse procuratorem fisci, ut teneatur meliori, & optimo modo bona illa conservare, & ideo solum tenetur, non agere fraudulenter; nam si in fraudem fisci illa bona alienaret, aut dissiparet, tunc ex ea parte grauius peccaret, tum quia directè ageret contra ius acquiritum à fisco: tum etiam quia ipse leges directè hoc prohibent, ut latius refert Sancius cap. 21. num. 25. & 26. & cap. 22. vbi supra, & Simanc. num. 56. & 57.

5. Dico tertio. Istæ alienationes, quamuis licite fiant, sunt caducæ, & infirmæ, quia semper possunt post sententiam laicam à fisco retractari, & annullari, quocumque tempore factæ sint post crimen commissum. Hæc assertio est certa, & in ea conueniunt omnes allegati in duabus opinionibus recitatis, & alij quos allegat Sancius d. cap. 22. à num. 31. Et probatur ex dictis in sect. 1. nu. 5. vbi ostendimus, hunc esse vnum ex præcipuis effectibus, quos habet confiscatio ipso iure. Denique quia ostensum est, per confiscationem acquirere fisco ius aliquod in re confiscata, quod est dominium, vel certe dominio æquiualeat: ergo ratione illius potest semper vindicare sibi talia bona. Vnde hoc etiam probant leges supra citatæ dicentes, tales alienationes esse inuálidas, vique in præiudicium fisci, qui propterea semper illas inuálidare potest, ita enim sæpe iniure dicitur donatio inuálida, quæ non est perfecta, sed retractari potest, ut sumitur ex leg. 1. & leg. Post contractum, ff. de Donationibus.

6. Vnde extenditur, seu ampliatur assertio, ut locum habeat, etiam si bona sive emptor, V. g. contrahat, omnino ignorans delictum venditoris, quia hæc ignorantia non purgat vitium contractus, quod in re ipsa inest, & quia talis ignorantia non priuat fisco iure suo, ut latius, & allegando multa tradit Sancius d. cap. 22. num. 36. Aliqui etiam hoc extendunt ad contractus, seu alienationes factas antè tempus delicti, & proximum illi, quando præsumuntur factæ dolo malo, & ad euitandam penam, ut latissime tractat Sancius d. cap. 21. & 22. sed quicquid sit de alijs criminibus, iam supra notauimus, hoc vix, aut nullo modo posse habere locum in peccato hæretico, nemo enim potest per talem dolum alienare bona, nisi prius sit hæreticus, saltem occultus. Præterquàm quod illa pena fundatur in præsumptione, quæ in foro conscientie cessat, quando præsumptio non est veritati conformis, ut autem sit conformis, necessarium est, ut præcesserit peccatum hæreticum, saltem occultum per accidens.

7. Addenda vero est limitatio, ut bona hæc alienata possint reuocari à quocumque possessore, & quouis tempore, nisi ad præscriptionem peruenierint. Quam limitationem Ioan. Andr. & Archidiaconus non admittunt, ut refert Rojas singular. 18. in fine. Ipse vero dubitat. Sed nec dubitandum est, quia limitatio est moraliter certa, & sumitur ex cap. vltim. §. vlt. de Præscript. in 6. & sentit Panorm. in c. Cum nobis, de Præscript. num. 7. Couar. in 2. par. 4. cap. 6. §. 8. num. 10. Castro lib. 2. de iust. hæreticor. puni. cap. 4. Farinac. citata quæst. 190. à nu. 119. & late Sancius dicto cap. 22. à num. 37. vbi explicant conditiones omnes ad hanc præscriptionem requisitas, quod magis ad materiam de Dominio, & de Præscript. pertinet, de quibus videri etiam potest Molin. de iust. tom. 1. disp. 73. per totam.

8. Circa modum autem seruandum in rescindendis his contractibus, seu recuperandis bonis ab illis, qui

1. Assertio.

Vnde potest.

Extensio.

Extensio ad rem ipsam.

Extensio ad limitationem.

Circa rescindendum assertio dubia.

qui ab hæreticis illa acceperunt immediate, vel mediate: tria dubia breuiter explicanda supersunt. Primum est, an illa bona auferenda sint, nihil omnino dando, vel relinquendo possidenti? In quo aliter loquendum est, quando alienatio fuit merè liberalis: vel quando fuit per contractum onerosum. Nam in priori casu omnino auferuntur bona à possidente, nihil illi dando, vel ex illis relinquendo, si rigore iustitiz fiscus uti velit. Ita docent omnes, & ratio est manifesta; quia tunc possessor accepit illa bona sine vllis expensis, vel alio onere suo, ut supponitur, & illa omnia sunt obligata fisco: ergo & habet ius ad omnia recuperanda, & nullus est titulus, quo ad aliquid possidenti tribuendum obligetur.

9. Quando vero bona transferunt ad alium per contractum onerosum, subdistingendum est: nam si pretiū v. g. propter q. vendita est domus, inuenitur inter bona hæretici, qui rem vendidit formaliter, vel æquiualeuter, restituendum est emptori, quia illud accreuit bonis hæretici, & substitutum est loco rei venditæ: ergo reddendum est emptori, si re empti priuatur, quia nullus superest titulus iustus damniificandi illum in pretio. Et in hoc etiam omnes conveniunt. Dixi autem formaliter, vel æquiualeuter: nam licet pretium sit consumptum: si tamen ex illo hæreticus factus est ditior, vel quia emit rem aliam, vel quia soluit iusta debita, vel quia ex illo emit necessaria ad vitam, & alios redditus sibi conseruauit, in his, & similibus persoluendum est pretium emptori, quia moraliter perinde est habere pretium, vel æstimationem eius. Existimo tamen in huiusmodi euentu liberum esse fisco non rescindere contractum, si velit, quia fuit validus, ut supra dixi, & posse illum rescindere, est quasi priuilegium fisci, & ideo potest illo non uti si velit. At verò si pretium nullo modo extat inter bona hæretici, fiscus potest recuperare bona vendita, nullo restituto pretio. Ita docent omnes auctores supra citati, & specialiter videri potest Tiraquel. in l. Si vnuquam Pa. r. r. Reueratur, num. 267. C. de Reuocandis donat. & Gregor. Lop. in l. 4. tit. 2. part. 7. Gloss. 2. & Simancas dicto tit. 9. num. 27. Et ratio est, quia bona illa antea erant obligata fisco, quam emptor aliquod ius in illa acquireret: ergo transferunt cum onere suo: ergo ratione illius potest fiscus illa recuperare, vbi cumque illa inuenierit, nec tenetur pretium reddere, quia neque illud accepit, neque inter bona sibi obligata inuenit. Et confirmatur, quia venditor nō potuit maius ius transferre in emptorem, quam ipse habebat, sed apud ipsum bona illa semper essent subiecta fisco quoad recuperationem illorum, nullo pretio, vel æstimatione data: ergo eodem modo possidentur ab emptore. Aliqui verò hoc limitant, nisi emptor bona fide emerit. Sed nō est admittenda limitatio, tum quia bona fides non purgat vitium rei, tum etiam, quia emptor nō priuatur pretio propter aliquod delictum, quod bona illa emendo commiserit, sed solum quia pretium illud consumptum est sine culpa, vel utilitate fisci.

10. Secundum dubium est, an illa bona recuperentur à fisco cum quolibet augmento in eis facto, seu cum meliorationibus, ut iuristæ loquuntur. Ad quod breuiter dicendum est, duplex posse esse hoc augmentum; vnum, quod sine industria, vel expensis possidentis solo veluti cursu rerum prouenit, ut si contingat terra fieri maioris æstimationis, vel ex raritate similium possessionum, vel ex multitudine emptorum, vel alia simili causa: aliud verò est augmentum, quod fit opera, & expensis possidentis, ut si reificatur domus: vel augetur. De priori augmento dicendum est, totum cedere in ius, seu debitum fisci, & ideo recuperari ab illo posse, nulla compensatione facta. Sicut è contrario si res fuisset hoc modo diminuta, eodem tatum modo posset à fisco recuperari. Et declaratur, quia ius fisci est dominiū

directum, vel illi æquiualeus, res autem quando per se, & quasi naturaliter augetur, Domino crescit. At verò illud augmentū licet recuperari debeat à fisco, quando non potest à re sepa. ari, debet tamen valorem soluere, quia cōfiscatio ad illud augmentū non extenditur, neq. est cur possessor bonis expensis in illo augmento priuatur. Dices; ergo si ex negligentia possidentis bona illa diminuantur, poterit fiscus æstimationem ab illo repetere. Respondeo, si mala fide processit, sciens illa bona esse confiscata, & ideo circa illa negligenter se gerens, concedo sequelam, quia fuit cum scientia detrimenti bonorum fisci. Si autem bona fide processit, tractando rem illam tãquam omnino suam, eogi non potest, quia nec titulo rei acceptæ, nec titulo iniustæ acceptionis ad illam restitutionem tenetur.

11. Tertium dubium est, an fiscus recuperet bona cum fructibus, qui ex illis prouenerunt à crimine commissio vsque ad sententiam. In quo puncto in primis supponendum est, hos fructus per se loquendo esse confiscatos, quia inter bona hæretici post crimen commissum acquisita computantur. Ita ex professo docet Tello Fernandez in l. 4. Tauri n. 45. & sequitur Simanc. supra, & Vasquez l. 2. disp. 17. cap. 1. Farinac. de hæresi q. 190. num. 19. & 80. & sumitur ex Couarr. in 4. 2. p. cap. 8. nu. 8. & ex alijs auctoribus, qui idem dicunt de fructibus beneficij, ut videre licet in Sanc. d. lib. 2. c. 26. n. 10. Vnde colligitur, si fructus illi extant, vel formaliter, vel æquiualeuter inter bona ultimi possessoris, quado sit bonorum publicatio, & exsecutio, quia nimirum ex illis factus est ditior, recuperandos esse à fisco. Ita docent omnes. Et ratio est, quia sicut procedunt ex re confiscata, & sub ea ratione aliena, ita cum eodem onere nascuntur. Item quia regula generalis est, possesorem rei alienæ teneri ad restituendum omnes fructus, præsertim si ex illis factus est ditior. De quo principio videri potest Couarr. in regul. Peccatum, 3. p. in principio. Deniq. quia si hæreticus ipse fructus illos accepisset, essent obligati publicationi, & reuendicationi fisci: ergo idem est de quocūq. possessore, quia hæreticus, ut dixi, non potest maius ius illi conferre, quam ipse habet.

12. Difficultas verò est, quando fructus omnino sunt consumpti, & possidens bona, nō est ex illis factus ditior. Et tunc est distinct. vt edum, vt dicti auctores notant: nam vel ille cōsumpsit bona fide, vel mala: si bona, nihil tenetur restituere iuxta communem doctrinam de bonis alieni, de qua videri potest Couarr. lib. 1. var. cap. 3. n. 6. & 7. & ratio est, quia tunc nec obligatio restituendi nascitur ex re accepta, quia non extat, nec ex iniusta acceptione, quia supponitur sine peccato consumpta. Igitur nec fiscus potest in eo casu fructus repetere, quia non potest ab alio exigere, quod ille dare nō tenetur. At verò si possessor cōsumpsit fructus mala fide, repeti possunt propter iniustam acceptionem.

13. Statim verò interrogandum occurrit, quando censendus sit aliquis habere bonam fidem, vel quid in hoc casu sufficiat, ut in mala fide constitutur. Nam Simanc. dicto tit. 9. nu. 58. quem sequitur Vasquez, putat necessarium esse, ad illam bonam fidem, vt possidens ignoret delictum hæretici, ac proinde eo ipso, quod scit tale delictum, & consequenter bona esse confiscata, constitui malæ fidei possessorem, ac proinde teneri ad restituendos fructus, etiam si consumpti sint, & ex illis non sit factus ditior. Et potest hoc suaderi, quia supra diximus, hoc modo esse necessariam bonam fidem ad præscriptionem horum bonorum: ergo idè erit in præsent. Nihilominus existimo, scientiam delicti eius, qui bona tradidit, non satis esse ad constituendum in mala fide possessorem talium bonorum quantum ad præsentem casum attinet. Probat, quia ipsemet hæretic⁹ bona fide possidet sua bona, quam

Instantis & lustrus.

1. Dub. An fructus quod bonorum hæretici recuperentur à fisco, si extant.

Resolutio quoad fructus consumptos bona, vel mala fide.

Quid in hoc casu requiratur ad bonam, vel malam.

Vetior res, sponso.

quamdiu contra ipsum non fertur sententia, etiam si, & sui delicti, & confiscationis conscius sit: ergo etiam ille, cui donauit aut vendidit talia bona, bona fide possidet, etiam si sciat delictum donantis, aut vendentis. Probatur consequentia. quia venditor transfuit in illum totum ius, quod in talia bona habebat, & prout illud habebat: ergo transfuit ius possidendi usque ad sententiam: ergo iure possidet, ac proinde bona fide. Vnde quod ad possessionem attinet, non dubito, quin hoc sufficiat ad bonam fidem. Et consequenter de consumptione fructuum assero, si absque peccato fiat, bona fide fieri, etiam si delictum alterius non ignoretur. Poterit autem fieri sine peccato, si non fiat in fraudem, & detrimentum fisci, sed ad vitam sustentandam, vel ad aliam humanam commoditatem, tunc enim non facit iniuriam fisco ille possessor bonæ fidei, cum iure suo utatur. Et hinc est consequenter, ut non teneatur restituere illos fructus, quia nec ratione iniustæ acceptionis, cum non peccauerit contra iustitiam, talia bona consumendo, nec ratione rei acceptæ, quia non extant, ut supponitur. Secus vero esset, si iniuste, & fraudulenter illos fructus dissiparet: nam tunc merito possent ab illo recuperari. Neque est simile de præscriptione: nam præscriptio est beneficium lege concessum, & in præsentia materia specialiter factum est sub illa conditione, ut bene norauit Sancius cap. 2. num. 41. & ideo non est extendenda illa conditio ad alios effectus, ad quos ex natura rei, & ex vi iustitiæ necessaria non est.

SECTIO V.

Quæ bona heretici sub confiscatione comprehendantur.

DE hoc puncto multa scribunt Iurisperiti moventes plures quæstiones, quæ vel ad materiam de dominio, vel ad forum tantum externum pertinent, quas summam attingit Simanc. dicto tit. 9. per totum, & Anton. Gomez lib. 3. Variar. cap. 4. & ex illis Vasquez 1. a. disp. 169. & sequentibus, & multo copiosius Sancius dicto libro 2. a cap. 14. per multa, & Farinac. tota quæst. 190. Nos autem, & breuitati, & utilitati consulentes, per breues regulas, & nonnullas illationes, & exempla rem totam expediemus.

a. Assensio.

Suius ratio.

Confirm. ex
a. Si ademptis.

1. Dico ergo primo. Quod attinet ad bonorum qualitatem, vel quantitatem nulla specialis conditio postulat ad huiusmodi confiscationem, ita ut per se ad hæc bona potius, quam ad illa limitetur, sed simpliciter omnia bona confiscantur, siue sint immobilia, siue mobilia, aut se mouentia, aut iura, vel actiones. Ita docent omnes Auctores. Et ratio est, quia licet de his bonis, quando cum aliquo addito in lege, vel in testamento nominantur, verum sit, quod ratione additi fieri solet limitatio, ut si quis testamento leget bona mobilia, non mandat immobilia, vel è contrario; nihilominus, quando lex absolute disponit de bonis sine limitatione, omnia bona comprehendit. Quod quidem fieri expressus si signum distributiuum omnia, addatur, in rigore tamen sufficere, si indefinite de bonis loquatur: tum quia non est maior ratio de his, quam de illis bonis, & ideo ut dispositio legis sit certa, sicut esse debet, necesse est, ut omnia comprehendat, tum etiam quia in sermone doctrinali, vel dispositiuo indefinitum æquiualeat vniuersali. At vero in præsentia materia bona hereticorum absolute confiscantur in dicto cap. Cum secundum leges, & in legibus, quæ in ipso allegantur, vel eodem modo, vel interdum etiam addita distributione, fit confiscatio: ergo simpliciter extenditur ad omnia bona. Et confirmari hoc potest ex lege Si ademptis, C. de sententiam passis, in qua dicitur ablatis bonis per sententiam, au-

ferri etiam actiones, ac proinde actiones sub bonis comprehenduntur; eadem ergo ratio est de qualibet alia bonorum specie.

2. Dico secundo. Ex parte heretici habentis talia bona necessariam est, ut tempore delicti fuerint sua, propriumque ius in illa habuerit, vel saltem ut post delictum, & ante sententiam illa dicto modo obtinuerit. In hoc etiam omnes conueniunt. Et ratio clara est, quia lex non confiscat bona aliena, sed propria eius, qui delinquit, ergo quæ talia non fuerint, non confiscantur. Dictum est etiam supra, confiscationem non extendi ad bona acquirenda post sententiam, comprehendere autem totum tempus à commissio criminis usque ad sententiam: ergo intra illud necesse est, & sufficit, quod bona fuerint ipsius heretici propria. Deinde declaratur nonnullis exemplis: nam si hereticus ante commissum crimen absolute, & simpliciter donauit aliquid de bonis suis alteri, quamuis postea incidat in hæresim, illud non confiscatur, quia iam non erat in bonis eius, & quod fuerit, parum refert. Dixi autem si absolute, & simpliciter donauit, quia si donatio facta sit tantum sub conditione, & conditio non fuit impleta ante delictum, quamuis postea impleatur, bona sic donata confiscata manent, quia donatio sub conditione non est donatio simpliciter, nec transfert dominium, ut constat ex l. 1. ff. de Donat. donec impleatur conditio; per hæresim autem ablata est potestas transferendi dominium absolutum, & à confiscatione liberum, & ideo confiscatio circa talia bona locum habet. Idem est si donatio facta fuit non simpliciter inter viuos, sed causa mortis; nam illa etiam non est perfecta donatio, nec transfert dominium; imo reuocari semper potest ante mortem, & ideo sic donata sub donatis sub conditione comprehenduntur, & post mortem heretici, etiam à fisco repetuntur. Ita Simancas num. 9. Farinacius dicta quæstione 190. Paragr. 1. numero duodecimo, & alij, & sumitur ex leg. 1. cum multis alijs de Donationibus causa mortis. Et ex dicendis amplius hoc confirmabitur.

3. Dico tertio. Omnis bona, quæ transferri possunt ad hæreses extraneos, cadunt sub confiscationem. Ita docet Iulius Clarus in Paragr. ult. quæst. 79. num. 7. & ibi alios refert, imo fere omnes auctores hæc regula vtuntur. Et ratio eius est, quia potestas transferendi bona ad quoscumque hæreses etiam extraneos est signum absoluti dominij, & proprietatis talium bonorum; dictum est autem, omnia bona propria heretici confiscari: ergo confiscantur omnia, de quibus testari potest. Hanc vero regulam affirmatiuam aliqui non admittunt, quos refert, & sequitur Sanc. d. c. 14. n. 5. Fundatur, quia fiscus non est hæres: ergo non fit bonum argumentum ab hærede ad fiscum, quia à diuersis non fit illatio. Sed nihilominus reliqui Doctores citati, & citandi passim illa regula vtuntur, & non est facile assignare exempla, in quibus deficiat, neque dicti auctores aliquid inducunt. Ratio etiam à nobis facta mihi videtur efficax, & illa facile soluitur ratio in contrarium facta: nam licet fiscus non sit hæres, potest & quipollere, & quasi adæquate substitui loco hæredis. Et quæuis à diuersis, ut diuersa sunt, non fiat illatio, tamen ut in aliquo conueniunt, fieri potest: vel licet non fiat per locum intrinsecum, ut aiunt, id est, ut à causa, vel ab effectu, potest fieri per locum aliquem extrinsecum: & ita fit in præsentia, quasi à signo, quia potestas transferendi in hæredem extraneum, est signum sufficientis dominij, & proprietatis circa talem rem, ut propterea sub confiscationem cadat. Denique quia alijs nec regula negatiua esset admitenda, quia etiam in illa inter eadem fit illatio: consequens autem ab illis auctoribus non admittitur, ut iam videbimus.

4. Dico ergo quarto. Bona, quæ non transferuntur ad

enr ad heredes extraneos, non confiscantur. Ita docet Iulius Clarus vbi supra, & admittunt Sanc. & alij, quos allegat. Et optime Gigas in tract. de Crimin. l. 1. maiest. tit. de poenis eiusdem crim. q. 5. & 6. & Penha in Directo. 3. p. commentar. 161. Farinae. de hzref. q. 190. Et ratio est supra assignata, & cum proportionem applicata, quia defectus potestatis transferendi talia bona in extraneos est signum earentie dominij, vel limitationis, seu conditionis, sub qua data sunt illa bona, vt non possit ad extraneos transire: cum ergo fiscus extraneus sit, etiam non possunt ad illum transire, quia non potest confiscare bona, nisi quatenus illius sunt, qui delictum commisit. Ex hac vero ratione colligo declarationem regulae necessario adhibendam, scilicet intelligendam esse de confiscatione perpetua, seu quae duret etiam post mortem haeretici, quia saepe bona, quae in morte non possunt transferri in heredem, quamdiu vita durat, possunt alteri donari, vel quoad possessionem, & vsum, vel etiam quoad vsum fructuum. Et tunc poterunt eadem bona tali modo confiscari quoad illos effectus, & de facto applicantur fisco, quamdiu haereticus vivit, licet post mortem eius hereditas reddenda sint. Et ita docent dicti auctores in aliquibus exemplis, quorum nonnulla statim attingemus. Ratio vero efficax est, quia illa bona, durante vita, sunt haeretici, & pro eadem vita possunt transferri in extraneum per voluntatem eiusdem haeretici: ergo quamvis fiscus sit extraneus transferentur in ipsum pro eadem vita virtute legis.

5. Dices, Iura personalia non confiscantur illo modo, quia cum persona exstinguuntur, vt est communis sententia, quam refert, & sequitur Sancius dicto cap. 14. num. 6. ergo etiam illa bona, quae tantum ad vitam durant, nullo modo confiscantur, quia etiam personalia sunt. Respondeo, duobus modis posse iura, vel bona dici personalia, primo, quia huius personae tantum committuntur, vt per se ipsam, & non per aliam tali re aut iure vti, vel frui possit. Huiusmodi est ius eligendi, quando tali personae conferitur, ita vt industria, vel dignitas eius possit: item ius habitandi in hac domo soli personae concessum. Et de his, & similibus verum est, quod in antecedenti assumitur, nam talia iura non confiscantur. Et ratio est eadem proportionaliter, quia talia iura neque in morte, neque in vita possunt in extraneam personam transferri. Alia vero sunt bona, vel iura, quae licet personalia dici possint, quia cum persona finiuntur, non tamen ita adherent personae, quin illa vivente possint alijs donari, & haec dicimus posse cadere sub confiscationem (nisi aliquid obstat,) pro vita delinquentis. Vnde ad tollendam equivoocationem possunt haec vocari bona, vel iura vitalia, vt ab alijs pure personalibus distinguantur.

6. Quinto addendum est, quaedam esse bona, quae licet ab haereticis in poenam auferantur, non tamen proprie confiscantur, quia non applicantur fisco, sed vel exstinguuntur, vel ad legitimum, & quasi necessarium successorem transeunt. Per regulam declarantur praecedentes quoad aliquos particulares casus. Primus esse potest, quem modo attigimus, de iuribus pure personalibus, vt est, verbigiatio, ius eligendi, nam illo priuatur haereticus, non per confiscationem, sed per extinctionem, seu ablationem. Secundus sit de dominio, quod aliquis habet in seruum suum, nam per hzrefim perdit illud; seruus tamen non confiscatur, sed omnino fit liber, & in fauorem libertatis concessum est in l. Manichaeos, Cod. de hzref. & in cap. vlt. extra de Hzref. quod in eundem fauorem ampliat, vt licet haereticus conuerratur, & ex misericordia alia bona ei restituatur, seruus maneat liber, quia libertas semel recuperata non perditur sine noua culpa, vt bene declarat Simanc. in tit. Seruus, n. 9. de quo casu laicius disputant

Molin. de iust. disp. 40. Sanc. lib. 2. Decal. c. 24. a nu. 9. Tertius casus est de iure patronatus, nam ordinarie transfertur cum bonis, seu hereditate, cui adharet, nihilominus tamen quando bona confiscantur, quibus ius patronatus adharebat, non transit cum illis, nec confiscatur, sed exstinguitur in fauorem ecclesiae, vt ab illo onere libera maneat. Quod licet expresso iure non habeatur, consuetudine ita receptum esse citati in num. 4. tradunt, & specialiter videri potest Lambertin. de iure patronat. lib. 3. quae. 8. per varios articulos, Farinae. supra a num. 24. Quantum exemplum addere possumus de pensionibus ecclesiasticis de quibus fere nihil scriptum inuenio in auctoribus, qui de confiscatione scripserunt: nouissime prodijt Garcia de Benefic. part. 11. cap. 10. a num. 77. & Sancius libro 2. Decalog. capite 28. numer. 36. qui aliqua attingere. Ego vero ex principijs supra positis, distinctione quadam vrendum censco: nam de pensionibus loqui possumus, vel quoad fructus decursum, vel obrentos ante sententiam, vel quoad obtinendos post sententiam. De prioribus dicendum est confiscari, quia iam sunt bona propria ipsius haeretici, vel si illa nondum obtinuit, iam proprium ius in illa acquisiuit, sicut etiam fructus beneficiorum iam acquisiti confiscantur, vt supra dictum est, & docent omnes. At vero quoad fructus acquirendos post sententiam, non confiscatur pensio, neque etiam fructus cedunt in utilitatem haeretici, quamdiu vivit, etiam si absolutus sit, sed pensio ipsa exstinguitur, nam licet proprie, & in rigore beneficium non sit, in hoc comparatur beneficio, & sub illo nomine comprehenditur in fauorem fidei, vt latius ostendit Gigas de Pension. q. 52. nu. 4. & q. 94. numero 7.

7. Vltimo ex dictis notari potest alia regula generalis in hac materia obseruanda, & ad definiendos plures casus applicanda; scilicet confiscationem bonorum haeretici ita esse faciendam, vt in damnum alterius tertij innocentis per se non cedat. Ita docent auctores allegati, praesertim Simanc. dicto tit. 9. nu. 64. & latius Matienzo in libro 5. Nouz recopilat. tit. 9. legē 10. Et ratio sumitur ex lege Sancimus, Cod. de Poenis, quia delicta suos tenent, & ligant auctores, nec ratio patitur, vt noceant innocentibus, illos suis bonis priuando. Et hinc est, vt si bona confiscata habeant reale onus ad soluendam alteri pensionem, cum illo onere transeant ad fiscum, ita vt ipse illam soluere teneatur, vt in superioribus tactum est, & specialiter declarant Simanc. supra n. 8. intelligitur autem haec assertio, vt in ea insinuaui, per se loquendo, & vt ita dicā, immediate; nam remote, & quasi per accidens non est inconueniens quod confiscatio bonorum vnus delinquentis cedat in incommodum aliorum, qui non peccauerunt, vt confiscatio bonorum patris cedit in incommodum filiorum, tamen quia illi non erant domini, nec habebant immediatum ius, sed remotum, vel potius quandam spem talium bonorum, ideo illud non reputatur inconueniens; nam propter multas alias causas contingit, vt filij veniant in egestatem propter culpam, & negligentiam parentum. Et alijs exemplis statim subiiciendis id declarari potest.

8. Ex his ergo generalibus principijs definiendae sunt omnes speciales quaestiones, quae a dictis auctoribus tractantur, quarum paucae, & praecipuae exempla breuiter, & quasi remissiue attingam, vt inde possit vnusquisque ad alias similes quaestiones dicta principia applicare. Primum exemplum sit de bonis mariti, & vxoris: nam licet inter eos communiter possideantur, nihilominus quisque habet sua propria bona, & ideo si vxor sit haeretica, confiscantur eius bona, non mariti, & e contrario propter regulam positam. Et in hoc conueniunt omnes. Explicare autem quae sint bona propria vxoris, quae vel mariti non est huius loci, sed ad materiam de matrimonio

Quid si reus sit colles

monio pertinet, in qua videri potest Sancius & Anton. Gomez in l. 77. Tauri, & Summiltæ omnes, & alij lurisperiti, qui à dictis allegantur. Quia verò inter virum, & uxorem possunt donationes fieri, sciendum est, si coniux, cui facta est ab altero donatio in hæresim incidat, priusquam donans moriatur, illa bona donata non confiscari iuxta superius dicta, quia illa donatio non est firma, neq. habet effectum vsque ad mortem donantis cap. vltim. de Donat. inter vir. & vxor. & l. Cum hic status §. Si donator, ff. eodem tit. Et eadem ratione si donator incidat in hæresim, licet postea moriatur ante cōdemnationem, donatio non tenet, & bona confiscantur, quia post delictum non potest hæreticus donationem confirmare iuxta l. Simancæ vxori, ff. de Donat. inter virum, & uxorem.

Quid si fuerit filius, aut pater.

9. Secundum exemplum sit de bonis filiorum existencium sub potestate patris; habent enim quædam bona propria, quæ vocantur castrensia, & quasi castrensia, & aduentitia; quibus addi solet profectitia; inter quæ hæc est differentia, quod bona castrensia, & quasi castrensia sunt propria filij quoad dominium, & vsum fructuum, & ideo talia bona non confiscantur propter hæresim patris, confiscantur autem propter hæresim filij. In bonis autem aduentitijs habet filius dominium, & pater vsum fructuum, & ideo si pater sit hæreticus, amittit quidem vsum fructuum, sed ille non confiscatur, sed consolidatur cum dominio filij, quia pater per hæresim amittit ius patriæ potestatis, quod in filium habebat, & ratione cuius habebat vsum fructuum, vnde quia illud ius non transit in fiscum, ideo neque ille vsum fructuum fisco adiudicatur. Et eadem ratione si filius sit hæreticus illa bona confiscantur quoad dominium, quia erat delinquentis, atque etiam quoad vsum fructuum, quia etiam per hæresim filij dissolvitur patriæ potestas §. Cum autem instituit. Quibus modis ius patriæ potestatis amittatur, & in his omnes cōtinentur. De profectitijs autem bonis inuenio Gabrielem in 4. dist. 15. quæst. 3. art. 3. dubio 2. proposit. 5. dicentem talia bona non confiscari propter crimen Patris. Quod etiam sequitur Sancius supra cap. 16. à num. 2. referens plures lursitas. Veriorem tamen credo oppositam sententiam quam tuetur Simanc. de Cathol. Institut. tit. 9. Caldas in lege sic ratorem verbo *lasis*, num. 19. in fine Cod. de re integra restituenda. Quemadmodum quæst. 19. numer. 1. & sequentibus, & alij lursitæ quos allegat, & sequitur Farinac. dicta quæst. 190. nu. 15. Consentient Theologi communiter. Azor tom. 1. libro 5. cap. 7. quæst. 8. Vasquez 1. 2. disp. 169. cap. 1. numer. 10. & in Opuscul. de testament. cap. 9. numer. 111. Lorea 2. 2. disput. 46. memb. 1. numer. 5. & probatur, quia talia bona sunt propria patris quoad dominium, & vsum fructuum; ergo per hæresim amittit illa tanquam sua. Item legitima filij confiscatur, quia non est sua, sed patris, dum vivit, vt rectè Simanc. numer. 79. & 80. ergo, & bona profectitia propter eandem rationem. Vnde è contrario per lapsum filij talia bona non confiscantur, vt etiam cum multis tradit Sanc. supra cap. 15. numer. 17.

Quid si fuerit donans a liquid heretico sub conditione.

10. Tertium exemplum est de bonis hæretico donatis sub conditione: nam si conditio impleta sit ante delictum commissum, bona illa confiscantur, quia donatio fuit consummata. Si vero conditio non fuit impleta, sunt opinioniones. Distinguendum tamen censo inter conditionem casualem, & potestatiuam, ad quas potest reduci mista. Quæ distinctio traditur in l. vnica. Paragr. Si autem aliqui, C. de Cadueis tollendis, & sufficienter explicatur à Molina de iustit. disp. 177. & 206. Si ergo conditio fuit casualis, ius ad illa bona transit in fiscum sub eadem conditione. Si verò sit potestatiua, aut est talis, quæ non possit per fiscum impleri, & tunc bona non confiscantur, quia donatio non potest ad effectum per-

uenire. Si autem conditio possit impleri per fiscum, & ipse velit illud onus subire, tunc confiscatio sub eadem conditione tenebit. Et hoc cum proportionem ad mistam conditionem applicandum est. De quo puncto præter citatos videri possunt Couarr. in Pract. cap. 39. num. 2. addita resolutione, quam infine capitis ponit, Anton Gomez in l. 4. Tauri num. 4. & in 2. variat. capit. 12. numer. 6. & Simancas tit. 9. numer. 11.

11. Quartum exemplum sit de hæreditate, seu bonis testamento relictis, quæ post crimen commissum deferuntur: nam talia bona non confiscantur propter peccatum eius cui relictæ erant, quia iam est incapax talis hæreditatis, iuxta l. Manichæos, C. de Hæret. & consequenter non sunt illius, ac propterea non confiscantur. Ita Simanc. num. 124. & videri potest Couar. lib. 1. variat. cap. 8. & libro 2. cap. 17. & Farinac. dicta quæst. 190. à num. 94. Quintum exemplum est de Emphyteusi, nam si emphyteuta incidat in hæresim, non confiscantur talia bona quoad proprietatem, quia quoad illam non sunt eius, quo ad fructum autem, seu dominium vile confiscantur pro vita delinquentis. Estque hæc regula generalis de quocunque vsu fructu ad vitam, nisi titulus eius per delictum extinguatur, vt supra adsum est. Et hoc ipsum ampliari potest ad bona feudalia, nam in illa non cadit confiscatio perpetua quoad dominium directum propter eandem rationem, confiscari autem possunt pro vita delinquentis, si fiseus valeat, & velit omnia onera feudi sustinere. De quibus punctis præter Simancam supra numer. 19. & 97. videri possunt Penha 3. par. Directorij commentar. 161 & Gigas disto tractatu de Crimine læsæ maiestatis tit. 9. de poenis eius quæst. 5. & 6. Farinacius supra à num. 59.

12. Postremo ex eisdem principijs definienda est quæstio de bonis primogenituræ, seu maioratus, an confiscantur propter hæresim vltimi possessoris. In quo puncto solet distinctio adhiberi de varijs generibus maioratum, & diuerso etiam modo de illis loqui, vt videre licet in Simanc. dicto tit. 9. num. 252. & sequentibus. Existimo tamen in hac materia, & quantum ad hæresim pertinet, pro generali regula constitui posse, bona maioratum non confiscari quoad proprietatem, seu confiscatione perpetua. Ita communiter doctores, Castro libro 2. de iusta Hæret. puni. cap. 2. Molina libro 4. de primogenijs cap. 11. numer. 31. Vasquez 1. 2. disp. 169. cap. 4. Farinac. dicta quæst. 190. Paragr. 4. num. 60. & alij. Ratio in primis sumitur ex illo principio, quod bona, quæ non transeunt ad hæredes extraneos, non confiscantur, maioratus autem non transit ad hæredem extraneum, vt constat. Deinde est ratio à priori, quia primogenitus, seu primogenitus non succedit ex voluntate vltimi possessoris, sed ex voluntate primi instituentis, cui non potest nocere delictum successoris, nec pena confiscationis illi imposita. Nihilominus tamen possunt hæc bona confiscari quoad vsum fructuum, pro vita delinquentis, propter rationes contrarias, quia hoc modo transferri possunt hæc bona in extraneum quoad vsum fructuum, & pro sola fide possidentis. Item quia hoc non derogat voluntati primi instituentis. Vnde quoad hanc partem addenda est limitatio, nisi in ipsa institutione addita fuerit clausula priuans possessorem dominio, & vsu talium bonorum ipso facto, quod tale delictum commiserit, vel vt addi solet, eo ipso, quod decreuerit, vel tractauerit de illo committendo; nam instituens potuit hoc modo, & non aliter sua bona, & ideo voluntas eius seruanda est. Sed de tota hac questione videri possunt Molina de primogenijs libro 4. cap. 11. Azor part. 1. libro 8. c. 12. Sanchez libro 2. Decalog. capite 18. per totum

Vasquez 1. 2. disputat. 179.

cap. 4.

SECTIO

Vtrum pena confiscationis etiam Reges, & supremos Principes comprehendat.

Explicata pena confiscationis, eiusque materia solum superest dicendum de personis, quibus imponitur, & quoniam de ceteris nulla est difficultas, solum de Principibus supremis temporalibus aliquid dicendum superest. Est enim in illis duplex ratio dubitandi. Vna est ex parte talium personarum, quia cum sint supremi, nulli subiunguntur in temporalibus; ergo nec possunt puniri in temporalibus bonis. Et deinde licet possint, non videntur comprehendi sub legibus confiscationem imponentibus, tum quia non loquuntur de his personis in speciali, sed tantum in generali, sub generali autem sermone non videntur comprehendi, quae tam specialia sunt: tum etiam quia leges imponentes confiscationem, vel sunt civiles, quae non comprehendunt auctores quoad penas, vel est Canonica, quae vel solum approbat illas leges, vel loquitur ad instar earum, ut dictum Cap. Cum secundum leges, in quo potestates civiles prohibentur exequi confiscationem, donec sententia proferatur. Vnde colligi videtur non loqui de bonis ipsarum potestatum, seu principum. Et inde potest etiam nouum argumentum fieri, quia haec bona ex vi illius textus confiscantur fisco Regio; ergo confiscatio non potest cadere in bona ipsius Regis; etiam si haec sit. Altera ratio dubitandi sumitur ex parte ipsorum bonorum, quia regnum inter maiora computatur, & maioris priuilegij, & immunitatis esse censetur, quam omnia priuata primogenia, ergo est exemptum ab omni confiscatione, non solum perpetua, sed etiam quoad vitam possidentis, quia quauis constare non possit de clausula, quam attigimus in fine sectionis praeced. quia regni institutio, & modus eius immemorialis est, nihilominus praesumitur facta optimo, & magis fauorabili modo; ergo talia bona nullo modo sunt confiscabilia multo magis, quam ceteri maiora.

2. In his rationibus duo puncta tanguntur, vnum de personis, aliud de bonis. Circa primum dicendum est primum, Reges, & Principes temporales quantumuis supremos posse hac pena puniri. Haec assertio facie constat ex dictis supra disp. 20. sect. 3. vbi in generali ostendi, Reges posse ab Ecclesia puniri propter haeresim, non tantum pena spirituali, sed etiam temporalis, quod ex professo etiam tractauimus in Defension. libro 3. cap. 22. & videri etiam potest Bellarmin. contra Barlaam. Illo autem principio supposito, nulla ratio specialis in confiscatione reperitur, propter quam his etiam personis imponi non possit; quia & pena ipsa proportionata est delicto, & isti Principes habere possunt bona, quibus priuari possunt, & sepe ita expedit, ut minus potentes fiant ad nocendum Ecclesiae.

3. Secundo dicendum est, etiam de facto comprehendi sub legibus Canonicis hanc penam imponentibus. Probari potest primum à simili, seu à paritate rationis ex Cap. Excommunicamus, i. §. Moneantur, & cap. vlt. extra de Haeret. vbi similes vel aequiuales penae Principibus laicis imponuntur propter haeresim, vel participationem eius. Secundo probatur ex dicto cap. Cum secundum leges, nam generaliter loquitur, & licet adducat in exemplum leges civiles, ut ostendat hanc penam esse proportionatam delicto, non tamen de illis personis solis loquitur, de quibus loquuntur leges civiles, sed absolute de omnibus fidelibus, qui Vicario Christi subiunguntur. Neque in delicto haeresis attenditur specialis conditio, vel dignitas, aut nobilitas personae: imo in fauorem fidei aequè puniuntur propter haeresim nobiles, ac ignobiles, ut recte notantur Rojas

Suarez de Fide.

singular. 157. num. vltim. cum Felin. in cap. Pastoralis, de Offic. deleg. numer. 6. & 7. & Ludouic. Carer. de Haeret. num. 132. & Simanc. tit. 46. num. 67. & ratio optima est, quia in rebus fidei, & quae ad salutem animae pertinent, non est distinctio iudae, aut Graeci serui, aut liberi, ut Paulus ad Roman. & ad Philemonem dixit, praesertim quia pena pecuniarum communes sunt nobilibus, imo in eis magis exerceri, ac augeri solent. Et ita responsum est ad primam rationem dubitandi praeter vltimum argumentum eius, de quo statim dicam.

4. Circa secundum punctum aduertere in primis oportet, huiusmodi Principes extra regnum habere posse multa bona libera, quae inter filios diuidi solent, & quantum est ex se, possunt transire ad extraneos, etiam per mortem, ut est per se manifestum; nam hoc in facto consistit. In his ergo bonis non procedit dicta difficultas, sed locum habent in illis praecedentes assertiones, quia haec bona maxime sunt, quae confiscantur, & conditio personae non impedit, ut ostendimus. Nè etiam obstat vltimum argumentum in prima ratione propositum, quia confiscatio propter haeresim pena est ecclesiastica, sicut & culpa, iuxta cap. Inquisitionis, Paragr. Prohibemus, de Haeret. in 6. & ad Pontificem per se pertinet determinare fiscum, cui applicanda sunt talia bona, & ita talia bona Principum confiscari poterunt, vel camere Apostolicæ, vel ad alios Ecclesiasticos, & pios sumptus. Solum ergo circa regnum ipsum illa secunda difficultas procedit.

5. Superest itaque dicendum de regno, & bonis ad illud pertinentibus. Duo enim in regno distinguenda sunt, scilicet dominium iurisdictionis, seu potestas regendi, & iudicandi; & dominium proprietatis circa bona temporalia, quae ex titulo regni ad personam Regis pertinent. Nam licet vtrisque bonis, & vtrique potestate possit Rex haereticus propter haeresim priuari, nihilominus confiscatio proprietatis circa temporalia bona, quae sub dominio proprietatis cadunt, tamen quia haec sunt connexa cum iurisdictione, aliquid est de vtrique parte dicendum. Aduertendum autem est vterius, priuationem, seu confiscationem bonorum esse distinctam penam ab excommunicatione, ut ex discursu huius, & praecedentis disputationis constet, & ideo distinguendum, & explicandum etiam est, quae priuatio iurisdictionis, aut bonorum temporalium ex vi excommunicationis proueniat, quae vero proprie pertinet ad hanc confiscationis penam de qua tractamus.

6. In primis ergo dicendum est, Regem haereticum eo ipso priuari usu iurisdictionis regis, quamuis non statim priuetur dominio, & proprietate iurisdictionis regis, hic autem effectus ex censura excommunicationis nascitur, & non est per se pena distincta. Haec assertio constat ex generali doctrina de excommunicatione late tractata in quinto tomo, disputatione decima quinta, sectione sexta, quam in summam reduxi in Defensione Fidei, libro sexto, capite sexto. Vnde nihil in praesenti addere oportet. Excommunicatio autem non extenditur ad priuationem bonorum temporalium, nisi quatenus pendet ex aliquo titulo spirituali, vel ex aliquo actu, quem excommunicatus exercere non possit. Vnde ex vi huius excommunicationis non potest Rex priuari debitis attributis ante sententiam saltem declaratoriam criminis, quia nec illa pena sequitur ex vi censuræ, nec per se, & specialiter inuenitur aliquo iure lata, ut magis ex dicendis constabit.

7. Secundo dicendum est, quamuis Rex haereticus possit per Ecclesiam priuari regno, non solum quoad dominium iurisdictionis, sed etiam quoad temporalia bona, & quoad dominium proprietatis eorum, nihilominus non priuatur ipso iure, sed

Gg

necef.

Ad 1. & 2. argum. in prima ratione dubitandi.

Circa 2. punctum. Notatio 1.

Ad 1. arg. in ratione dubitandi.

Notatio 2.

Notatio 3.

Assertio.

Vnde constat.

Assertio 1a

Partita.

Ratio dubitandi tripliciter.

1. Ratio.

Circa punctum. Assertio 1a. Ratio de personis.

Assertio de iure.

necessaria est sententia, & condemnatio. Prior pars de potestate in lib. 3. Defensionis Fidei, late probata est, & aliqua supra adduximus disputatione vigesima, sectione tertia, & nunc sufficiunt cap. *Ad abolendam*, & cap. *Excommunicamus*, §. *Moneantur*, & cap. *Ultim. de Hæreticis*. Posterior verò pars à fortiori constat ex dictis de alijs bonis confiscatis; nam si illorum proprietates, & dominium non auferuntur ante sententiam, multò minus auferuntur regnum quoad dominium, & proprietatem. Item est optima moralis ratio, quia non expediebat ad pacem, & quietem regnorum, quia multa scandala, & seditiones inde facile oriri possent.

Dubium de
confiscatio-
ne Regni.

8. Difficultas ergo superest, an huiusmodi bona regni possint dici confiscata ipso facto, & ante sententiam. Aliqui simpliciter negant, ut Castro libro secundo de iust. hæret. punit. capit. septimo, & Simanc. tit. 46. num. 75. & Vasquez 1. 2. disp. 169. num. 42. Fundantur, quia etiam post sententiam regnum non applicatur alicui fisco, sed datur successori Catholico, si aliquis inueniatur, vel si nullus sit, vel omnes, qui sunt, sint hæretici, reducit in regnum, ut sibi Regem Catholicum eligat, vel si potentes regni sint hæretici, & credatur regnum electurum Principem hæreticum, tunc ius debellandi tale regnum, alicui potenti Regi Catholico per Pontificem adiudicatur. Et confirmari potest hæc opinio ratione facta, quod huiusmodi regnum est quidam maioratus maioris privilegij, & exemptionis, quam ceteri inferiores maioratus. Estque hæc sententia probabilis.

Indicium au-
thoris in hoc
dubio.

9. Addendum nihilominus occurrit, distinguendum esse inter confiscationem, & eum, cui applicatur bona confiscata. Nam fundamentum præcedentis sententiæ probat quidem, regnum non ita confiscari, ut successoribus Catholicis auferatur, non tamen probat simpliciter non confiscari; nam olim bona cuiuslibet hæretici confiscabantur, & nihilominus filij Catholici illis non priuabantur, verumque enim habetur in leg. *Manichæos*. C. de Hæret. Sic ergo existimo optime dici posse confiscari Regnum, licet dandum sit successori Catholico. Quod etiam videtur sentire Ioan. Lup. in libro de iur. regni Navarrae cap. 7. 5. partis. Effectus autem huius confiscationis erit, ut post latam sententiam statim ius transferatur ad successorem, ut illud ius possit occupare, si opere, seu facto valeat. Item ut recuperato regno possit rescindere omnes alienationes factas à die commissi criminis. Nihilominus tamen ante sententiam iuxta dictum cap. *Cum secundum leges*, nec successor poterit occupare regnum, ut omnes fatentur, & est certissimum, nec valsi possunt priuare regem tributis, aut alijs bonis illi debitis, quia hoc esset exequi confiscationem propria autoritate, & ante sententiam, quod in dicto cap. prohibetur. Et ita sentit Penha in Director. 3. part. cōmentar. 168. Et quamvis Syluester verb. *Hæresis*. 1. numero 14. vers. 11. contrarium sentire videatur, & illum Castro & Simanc. supra sequantur, nihilominus vel eorum sententia probanda non est, vel explicandi sunt, ut non requiratur sententia condemnatoria, sed declaratoria criminis sufficiat, ut Penha supra sentit, & sumi potest ex eod. Syluest. verb. *Excommunicatio*. §. 9. num. 13. & ita intelligendum etiam est dictum caput ultimum de Hæreticis.

Ad cap. ult.
de Hæret. in
n. 7. allatum.

DISPUTATIO XXIII.

De penis corporalibus hæreticorum.

ATERIA huius disputationis magis ad externum, quam ad internum forum pertinet, & ideo hanc penam breuius, quam præceden-

tem expediemus, illa tantum attingendo, quæ vel ad dogmata fidei, vel ad forum conscientie aliquo modo pertineant. Oportet autem aduertere, varias esse has penas corporales: possunt tamē ad quatuor capita reduci. Huiusmodi sunt pena carceris, non quidem illius carceris, qui per modum custodiæ ante sententiam præcedit, nam illa non est pena, sed medium necessarium ad examinationem cause, & veritatis inquisitionem: post sententiam verò imponitur per modum pœnæ vel temporalis, vel perpetuæ, id est, ad vitam. Et eadem ratione non numeramus inter has penas toruram, quæ non est ad supplicium, sed ad exquirendam veritatem inferitur. Secunda pena est exilium: nam inter corporales etiam computatur, & maxime cum imponitur ad triremes. Tertia est flagellatio, vel alia similis corporis afflictio. Quarta est pena mortis, quæ in iure dici solet vltimum supplicium, & circa hanc præcipue immorari debemus, quia si hæc fuerit iusta à fortiori esse poterunt reliquæ.

SECTIO I.

An possit Ecclesia hæreticos mortis supplicio iuste punire.

1. Antiqua hæresis fuit, non posse Ecclesiam hæreticos pena mortis afficere, neque ad hoc vii auxilio brachij secularis. Ita senserunt Donatistæ, ut ex Augustino libro primo contra epistol. Parmenian. capite septimo, & libro 2. contra literas Petilian. cap. 10. & libro secundo contra Gaudent. cap. 17. & 26. & epistol. 48. 50. & alijs constat. In eodem errore fuit Vvicleph, ut refertur in Concilio Constantiensi sess. 15. in artic. eius 14. Idem asseruit Luther. art. 33. per Leonem X. damnato, & Augustinus interdictum de hære. fuit dubius, non quidem, an liceat, sed an expediat vii hæc pena contra hæreticos. Fundabantur hæretici, quia Christus Matthæi septimo, & Lucæ 20. docuit quidem cauendum esse à falsis prophetis, & arcendos esse lupos, nunquam tamen docuit esse interimendos, quin potius Petro prohibuit uti gladio. Secundo maxime vrgent parabola de zizanij Matth. 13. nam in ea dixit Christus, non esse eradicanda zizania, ne forte simul radiceetur & triticum; nomine autem zizaniorum hæretici significatur, ut ibi sentiunt Hieronym. Theophyl. Euyim. & Chrysost. homil. 47. & Augustin. in lib. post collationem contra Donatistas cap. 6. cum Cyprian. epistol. 51. alijs libro tertio, epistola tertia. Terrio argumentantur ex antiqua consuetudine Ecclesiæ saltem negativa, quia nunquam via est talis pœna, sed ad summum exilij, ut ex antiquis Concilijs constat, quæ consuetudo fundata fuit in mansuetudine Ecclesiæ cui talis pœna repugnat. Quarto quia Ecclesia non vitur hac pena contra alios infideles, sed tolerat etiam ludæos: ergo nec contra hæreticos illa vii debet, aut potest.

2. Nihilominus assertio Catholica est, Ecclesiam posse iuste punire hæreticos pena mortis. Hæc veritatem late defendunt contra hæreticos Rosenf. dicto artic. 33. contra Luther. & Eckius art. 27. contra eundem, Bellarmin. lib. 3. de Laicis cap. 21. & 22. Castro libro primo, de iust. Hæret. punit. cap. 9. & libro 2. cap. 12. Valentia tomo 3. disp. 1. quæst. 11. pun. 3. Osius libro primo contra Brent. & ex Iurispræntia Covarr. libro 2. Variar. cap. 10. num. 10. & Simanc. tit. 46. à num. 44. & alijs sect. sequenti referendi. Et probatur breuiter, quia ut aliqua pœna iuste infligatur, duo tantum necessaria sunt: primum, ut pœna sit proportionata grauitati culpæ: secundum ut ab habente potestatem, & iurisdictionem inferatur: vtrumque autem in hac pena inuenitur. Consequentia cum Maiori euidenter sunt, Minor superest probanda.

2. Prior